

== Velja po pošti: ==
Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6-50
za en mesec " " " 2-20
za Nemčijo celoletno " 28.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—

V spravi prejemam mesečno K 1-70

SLOVENE

== Inserati: ==
Enostolpna petstvarica (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:
enostolpna petstvarica (72 mm)
30 vinarjev.

== Izhaja: ==
vsak dan, izvenomli nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. —
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 28.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Juristi in gospodarstvo.

Piše dr. Č.

V prvem tednu septembra so se sešli na Dunaju pravniki iz Avstrije in Nemčije da se posvetujejo o pravnomočnem in drugih v ta okvir spadajočih zadevah. Dober del zborovanja je bil posvečen gospodarskim vprašanjem, ki postajajo vsled izpremenjenih gospodarskih pogojev vedno važnejša. Pravniški dan — tako se je oficijelno imenovalo zborovanje — je bil v tem oziru zelo zanimiv. Samo par opomb.

Kar se tiče prava uslužbencev je bil dosedanji okostenel nazor individualističnega stališča privatnega prava, ki se povzpne celo do omejevanja svobode posameznika, zavržen. Zahteva po enotnem pravu nastavljenec v varstvo teh, ki so gospodarsko šibkejši nasproti delodajalcem, je bila priznana ter je bilo sklenjeno, da se postavi jo uslužbenca pod posebno skrb zakona. Sem spadajo določbe o kolektivnih pogodbah, predpisi o izplačevanju mezde, ureditev delavnega časa, varstvo nedelje in delavcev in žena, ustanove bolniških blagajin in delavskega zavarovanja in druge postavbe, ki so deloma že v veljavi, deloma se pa še pripravljajo. Poročevalec tega predmeta je bil bivši justični minister Klein, ki se je pa zelo varoval, da bi se preveč ne približal zahtevam takozvanega državnega socializma, posebno še zahtevi po zakonito določeni najmanjši plači in po zakoniti neodpovedljivosti dalje trajajoče službene pogodbe. S tem je hotel očrtati smer našega pravosodja, ki naj bi ostalo v sedaj določenih mejah socialnega prava.

Zanimiva je bila debata o odškodninskem pravu, ki je posebnega pomena za mogočno razvijajočo se električno industrijo in za zrakoplovstvo. Le na kratko omenjam, da se tudi v tem delu pravniškega dneva javno izraža socialna tendenca; kljub živahnim protestom zastopnikov električne industrije so se pravniki izrekli za popolno jamstvo obratov ne glede na krivdo te ali one strani. Isto velja za zrakoplovstvo. S tem je torej stari, strogo individualistični princip »kdor se poslužuje svoje pravice, ne dela nikomur krivice, razen po krivdi« nanovo prodrt.

Zanimiva je bila tudi seja, v kateri se je razpravljalo o reformi avstrijskega delniškega prava. Dosedanje stremenje kapitalizma, pod vodstvom židovskega časopisja, je predvsem preustroj delniškega prava po nemškem vzorcu, torej brezpogojna vpeljava normativnega in odstranitev sedanjega koncesijskega sistema. Proti temu je nastopil pravniški dan; večina praktikov, ki imajo opraviti danzadnem s tem vprašanjem, se je izjavila, da koncesijski sistem, kakor ga uporablja društvena komisija pri dovoljevanju novih delniških družb, ne tvori nikake coklje v napredku, marveč je našim razmeram dobro prilagoden. V podobnem smislu je govoril znani nemški ekonom Simon, ki je svaril pred nemejeno svobodo ustanavljanja delniških družb, češ, da je tako pravo za gospodarstvo lahko usodnega pomena. Simonu se je pridružil tudi profesor Landesberger. Po Landesbergerjevem predlogu naj bi odločevala o dovoljenju novih delniških podjetij mesto sedanje društvene komisije nova korporacija, ki bi se imela ozirati pri oddajanju koncesije na zakonite določbe ter bi ne dovoljevala ali zabranjevala novih ustanov le po svoji prosti presoji; zadnjo besedo pri tem naj bi pa imelo upravno sodišče kot nadzorstvena oblast.

Zelo važni so za gospodarstvo tudi sklepi pravniškega dneva, v kolikor se tičejo izobrazbe juristovskega naraščanja. Nedvomno je v zvezi s tem vprašanjem odlok pruskega justičnega ministrstva z dne 3. julija 1912, ki odreja enoletni dopust za sodne konceptne uradnike v svrhu izpopolnjenja izobrazbe v državnoznanstvu in drugih praktičnih disciplinah. Pripomniti moram, da se ravno nemškim sodnikom največ očita takozvano »Weltfremdheit«, nepoznanje pravih razmer in se jim vsled tega predbacivajo sodbe, ki se strogo drže črke zakona, ne pa volje zakonodajalca in smisla, ki ga je položil v postavbo. Ne vem, v koliko so te kritike upravičene glede nemških sodnikov in če bi tudi v Avstriji ne imeli vzroka za take pritožbe. Mogoče, da Nemčija bolje občuti ta nedostatek pri svojih sodnikih, ker je gospodarsko bolj razvita nego mi; mogoče je pa tudi, da je njen sodniški material slabši kakor naš. Bodi temu že kakor hoče, dejstvo je, da so Nemci prvi začeli skrbeti, kako bi izboljšali svoj juristovski naraščaj. Eden izmed teh poizkusov je ravno gori omenjeni ministrski odlok, ki pravi, da je namen dopustu,

da sodni asesorji (po naše izprašani avskultantje) po prestani veliki državni skušnji svoje pravnoznanstvene nauke nadaljujejo in jih posebno na gospodarskem polju izpopolnijo ter si novih izkušenj pridobe. Kot kraje, kjer naj dobe bodoči sodniki za svoj poklic potrebno širšo izobrazbo, naveda omenjeni odlok trgovska podjetja, banke, industrijske in poljedelske obrate, »posebno če sodni asesor svojo pozornost obrne na gospodarsko in tehnično stran obrata.« Dovoljen je tudi ponovni obisk kake univerze ali celo inozemstva, ako ga porabi asesor v ta namen, da spozna tuje šege in navade ter se morda priuči tujim jezikom.

Na ta odlok se je naslanjal poročevalec na pravniškem dnevu, ko je govoril za preustroj pravnega študija v Avstriji. Priporočal je, naj bi dala univerza mladim juristom več praktičnega znanja in ne toliko zgodovinske navlake, ki jih le odvrča od drugih potrebnih študij. To bi bilo prvo; drugo je pa, da naj se mladi pravnik s smotrenim opazovanjem in s praktičnim delom v gospodarstvu resnično pripravi za poznejši poklic. Po pravici se namreč graja, da na primer sodnik sodi o stvarih, ki so mu čisto tuje ali jih pa le površno pozna iz svojih učnih knjig in komentarjev. Da se odpravijo ti nedostatk, se je pravniški dan izrekel za to, da mladi juristi v vseh panogah, bodisi pri sodnji, odvetništvu ali drugod, eno leto praktično delajo v enakih obratih, kakor jih zahteva imenovani ministrski odlok. Kajpa da mora ostati to leto v praksi kot sicer vsako drugo. Seveda nismo v Avstriji tako moderni, kakor je prusko ministrstvo, ki se podvrže celo gmotnim žrtvam za svoje uradnike celo v inozemstvu, dobro vedoč, da se bo zamuda časa in poraba denarja v upravi dobro obrestovala in celemu narodu mnogoteran sad prinesla.

Zdi se mi, da je ta sklep pravniškega dneva tako velikega pomena, kakor le še malokateri dosedanjih podobnih zborovanj. Reforma pravnega študija je prepotrebna in prenapolnjevanje v vseh pravnih poklicih je veliko in postaja naravnost prava socialna nevarnost akademičnih proletarcev. Jurist, ki absolvirja sedaj univerzo in stoji v praksi, je kaj malo okreten in poraben; ni pa to njegova krivda, marveč gre to na rovaš zastarelih študijskih predpisov. Tej okretnosti odgovarja tudi njemu dodeljeni delokrog

v prvih letih pri sodnji, vladi in tudi drugod. Vendar pa mislim, da je človek, ki je prebil polovico svojega življenja pri knjigah, morda — le še za kaj drugega, kakor za mehanično izpolnjevanje formularjev. — Ako bo pravni študij moderno preustrojen, bo prva posledica, da bo prenapolnjenje v odvetništvu in drugih poklicih izginilo. In ne na škodo celoletnega gospodarstva; kajti ravno trgovina potrebuje pravno šolanih moči, seveda takih, ki so se o pravem času kaj praktičnega naučili.

Zasedanje delegacij.
Zunanje zadeve.

Včeraj je zboroval odsek za zunanje zadeve avstrijske delegacije. Delegat dr. Baernreither vpraša zunanjega ministra, če namerava svojemu poročilu v ogrskem odseku kaj dostaviti. Grof Berchtold izjavi, da nima ničesar pripomniti, da pa rad odgovori na to, kar ga bodo med razpravo delegati vprašali. Glede na trgovinsko politiko smo od zadnjega zasedanja delegacij napredovali. S Portugalsko se je uveljavila 15. avgusta trgovinska pogodba, z Japonsko pa trgovinska in morska pogodba. Poročevalec marki Bacquehem poroča o dogodkih, ki so se zgodili po zadnjem zasedanju delegacij. Zelo se je opazilo, ker se je toplo zavzel za zbližanje z Rusijo. Delegat knez Karol Schwarzenberg hvali, ker obeta Berchtold, da bo kljub resnosti položaja na Balkanu čuval naše koristi. Veseli smo, ker so se razmere z Rusijo zboljšale in naj se izboljšanju razmer z Rusijo posveti največja pozornost. Ruski državniki naj pa ne prezrejo, da nima le Rusija, marveč da imamo tudi mi dolžnost, da čuvamo svoje koristi na Balkanu.

Jugoslovanske zadeve.

Knez Schwarzenberg naglašja nadalje, da si mora naša država pridobiti simpatije tistih balkanskih narodov, ki so sorodni po plemenu in krvi narodom naše države. V naši državi bi se morale ustvariti take razmere, da bi nas zavidali. Te simpatije naj se ne pridobe s silo, marveč etnopsihološko, kar bi nam tudi gospodarske koristi zagotovilo. Govornik obžaluje, ker naše notranje politične razmere niso take, da bi nas zavidali in obdovovali narodi, ki žive na Balkanu, osebito v ti-

LISTEK.

Roža svetla.
Angleški spisal H. R. Haggard.
(Dalej.)

II. POGLAVJE.
Sir Andrej D'Arcy.

Godvinu se je sanjalo, da je bil mrtev in da je pred njim plaval svet v podobi žarečih oble, on pa se je na postelji iz ebenovine dvigal po temi. Ob njem sta stala dva strežnika, in spoznal ju je kot svoja angelja varuha, dana mu pri rojstvu. Tuptam so se prikazovali še drugi in povpraševali strežnika, ki sta stala ob vzglavju in vnožju njegovega ležišča. Eden je vprašal: »Je-li grešila ta duša?« In angelj ob vnožju je odgovoril: »Grešila je.« Zopet je vprašal glas: »Ali se je očistila svojih grehov?« Angelj je odgovoril: »Umrla je neočiščena, s krvavim mečem v roki, v boju za dobro stvar.« »V boju za križ Kristusov?« »Ne, v boju za žensko.« »O, nebesa! Uboga duša, grešna in neočiščena, ki je umrla v boju za ljubezen ženske. Kako naj taka duša naj-

de usmiljenje?« je tožil vprašajoči glas, ki se je pa vedno slabejši izgubljal v daljavi.

Prišel je drug obiskovavec. Bil je njegov oče — oni bojevniki, ki ga nikoli ni bil videl, ki je padel v Siriji. Godvin ga je takoj spoznal; kajti ta obraz je bil prav tisti, ki je bil uklesan na nagrobnem spomeniku v stangatski cerkvi, na ščitu D'Arcyjevo mrtvaško glavo, v roki pa se mu je bliskal gol meč.

»Je-li to duša mojega sina?« je vprašal strežnika v beli halji. »Ako je, kako je umrl?«

Tedaj je odgovoril angelj ob vnožju: »Umrl je, s krvavim mečem v roki, v boju za dobro stvar.«

»V boju za križ Kristusov?«

»Ne, v boju za žensko.«

»V boju za ljubezen ženske, ko bi bil moral pasti v Sveti vojski? O, nebesa! Ubogi sin! O, nebesa! Ubogi sin. O Bog, da se morava zopet ločiti za vedno!« In tudi njegov glas je utihnil.

Glej! Svetlo-žareč oblak se je bližal skozi temo in angelja ob vzglavju in vnožju sta vstala in pozdravila s svojima gorečima mečema.

»Kako je umrl ta otrok božji?« je vprašal nek glas iz oblaka, govoreč z zamolklim, svečanim glasom.

»Umrl je vsled meča,« je odgovoril angelj.

»Od meča otrok satanovih, v boju vojske nebes?«

Angelja sta umolknila.

»Kaj imajo nebesa z njim, ako se ni bojeval za nebesa?« je zopet vprašal glas.

»Milost, milost!« sta prosila angelja, »saj je bil mlad in hraber, in storil je le svojo dolžnost. Pošljite ga nazaj na zemljo, da se očisti svojih grehov in postane vnovič naš varovanec.«

»Bodi toraj,« je dejal glas. »Vitez, živi, pa živi kot vitez nebes, ako hočeš, da bodo nebesa tvoj delež.«

»Ali se mora potem odpovedati ženski?« sta vprašala angelja.

»To ni bilo rečeno,« je odgovoril glas, govoreč iz žarečega oblaka.

In vsa ta prikazen je izginila.

Temu so sledili trenutki pozabljenosti in ko se je Godvin prebudil, je začul okoli sebe glasove, človeške, dobro znane, drage mu glasove in uzrl nad seboj obraz, nad vse prijazen, nad vse drag in nad vse znan obraz — obraz svoje sestrice Rozamunde. Mrmral je nekaj vprašanj, oni pa so mu prinesli jedil, in ker so mu veleli spati, je zaspal. Tako je napol bedel napol spal; naposled se je vendarle prebudil v majli sobici na gradu Steeple, kjer sta bi-

vala z Wulfom, odkar ju je vzel stric kot sirota na svoj dom. Na postelji nasproti njemu je sedel Wulf z obvezano roko in nogi in palico poleg sebe, sicer malo bolj bled in drobnejši kot prej, nje čase, a isti veseli, brezskrbni, pa včasih vseno silni Wulf.

»Ali se mi še vedno sanja, brat, ali si v resnici ti?«

Wulf se je ob tem vprašanju vesel zasmeljal, saj je zdaj vedel, da je prišel Godvin zopet k zavesti.

»Da, jaz, prav gotovo,« je odgovoril. »Ljudje v sanjah navadno niso hromi, kakor mene vidiš; take noge dobi človek od mečev in ljudi.«

»Pa Rozamunda? Kaj je z Rozamundo? Ali je sivec preplaval zaliv? Ali se je rešila? Povej mi hitro, kopr-nim izvedeti!«

»Ona ti pove sama.«

In šepal je Wulf do z zavesami zastrih vrat ter zaklical:

»Rozamunda, moja — ne, naša Rozamunda, Godvin se je zopet zavedel. Čuješ, Godvin se je zopet zavedel in bi rad govoril s teboj.«

Začulo se je hitro šumenje obleke in glas urnih stopinj med ločjem, s katerimi so bila tla potresena, nato pa se je prikazala Rozamunda, ljubezniva kot vedno, a pozabivši v svojem veselju na vso svojo dostojanstvenost,

stih deželah ob balkanski meji. Bosn- ska ustava je prezgodnja in tudi spret- nost našega skupnega finančnega mi- nistra ni bila dozda spremljana z uspehi. Hrvaška se nahaja v takih raz- merah, da govornik noče o tem po- drobneje govoriti, ker se boji, da ga predsednik ne posvari. Razvoj na jugu je važnejši, kakor pa rešitev spornih vprašanj, ki so navidezno perečejše. To nam dokazujejo razmere v Bosni, kjer kljub ustavi ne gre naprej, to nam tudi dokazujejo razmere na Hrvaškem, kjer ne čujemo samo klincev na pomoč, marveč tudi srdite glasove, ki monar- hiji več ne zaupajo. Kakor lahko po po- ročilu zunanjega ministra razmere v evropski Turčiji neugodno vplivajo v sosednih deželah, tako neugodno pri- bližno lahko vplivajo razmere v naših jugoslovanskih deželah na prebivalstvo sosednih balkanskih držav. Vsled teh razmer lahko nastopi nevarnost, da Avstrija kakor svoj čas v Italiji ne pri- dobi novih dežela, marveč da se bo morala vojskovati za dežele, katerih prebivalstvo lahko odpade od države. Ne gre za krajne, marveč za skupne državne koristi. Izključena ni nevar- nost, da se brez krivde monarhije po krizi reši balkansko vprašanje in da se pokaže želja, da se hočejo povečati druge države. V takem slučaju bi Av- strija ne mogla ostati mirna, marveč bi bila prisiljena, da nastopi z orožjem, ker povečane Srbije, ki bi nas obdajala, bi ne mogli trpeti, ker bi nastala ne- varnost, da zopet izgubimo pridobljene jugoslovanske dežele. Ne želimo novih dežela, ker smo si komaj prilagodili pridobljene, a kar imamo, moramo ču- vati. Z vprašanjem, če je bilo srečno in pametno, da smo Sandžak opustili, se govornik noče pečati. Govornik želi, da naj zunanji minister pojasni nekatere izraze svojega poročila v zaupni seji.

Obsodba naše balkanske politike.

Delegat Spinčić med drugim izva- ja: Z zvezo z Nemčijo in Italijo se ni- sem nikdar strinjal. Avstrija s svojo pasivnostjo med laško-turško vojsko ni v Italiji ničesar pridobila, prijatelj- stvo nasproti monarhiji v Turčiji, ki je nekaj let obstajalo, se je nekoliko ohladilo.

V Albaniji

ni znala naša država nikdar zasledo- vati odkritosrčne politike, ki bi bila pridobila simpatije prebivalstva. Z okrožnico grofa Berchtolda ni bila za- dovoljna Turčija, ker jo je smatrala za vmešavanje v svoje notranje zadeve, zadovoljni pa niso z njo tudi balkanski narodi, ker znajo, da obljubljene pre- osnove niso veliko vredne in ker bi ra- di pomagali svojim bratom, ki jih v Turčiji zatirajo. Vodilnim državnikom v Bolgariji, Srbiji, Makedoniji, Črni- gori in na Grškem se bo težko posre- čilo, da vzdrže mir, ker je mnogokrat volja ljudstva močnejša, kakor pa mo- drost posameznih še tako visokih dr- žavnikov. Govornik odobrava, ker želi zunanji minister, da se vzdrži mir na Balkanu. Zakaj pa hoče zunanji mi- nister obdržati nedotakljivost Turčije, tega ne umeva in to še manj umevajo balkanski narodi.

Ugledala ga je, njega, upadlega God- vina, sedečega na postelji; njegove sive oči so se mu iskrale na bledem in upad- lem obrazu. Godvin je namreč imel sive oči, Wulf pa modre, edina razlika med njima na prvi pogled; kdor bi ju bil pa natančneje opazoval, vedel bi bil, da so bile Wulfuve ustnice polnejše od God- vinovih, da je bila njegova brada bolj izrazita; bil je tudi Wulf nekaj večji po postavi. Rozamunda ga je pogledala in z radostnim krikom zletela naprej, ga objela z rokama krog vratu in ga poljubila na čelo.

»Pazi se,« je rekel Wulf robato in obrnil glavo v stran, »sicer, Rozamun- da, mu lahko razdereš obveze in mu zopet nakoplješ bolezen. Krvi je že do- volj izgubil.«

»Potem ga poljubim na roko, ono roko, ki me je rešila,« je rekla in sto- rila tako.

»Moja je imela tudi nekaj opraviti, ko sva te rešila, a ne spominjam se, da bi jo bila poljubila, Rozamunda. Pa tu- di jaz ga bom poljubil in, o Bogu bodi slava in sveti Devici in svetemu Petru in svetemu Čedu in vsem drugim svet- nikom, kojih imen se ne morem zmi- sliti, ki so nam dali s pomočjo Roza- munde tukaj in s pomočjo molitev pri- jorja Ivana in stangatskih bratov in vaškega duhovnika Matevža nazaj te- be, brat moj, moj predragi brat.«

In šepal je k njegovi postelji, vrgel svoje dolge, mišičaste roke Godvinu okoli vratu in ga začel objemati.

»Pazi se,« je rekla Rozamunda hladno, »sicer, Wulf, mu lahko zrah- ljaš obveze; krvi je že dovolj izgubil.« (Dalje.)

V Bosni in Hercegovini.

Delegat Spinčić obravnava na to razmere v Bosni in Hercegovini, kjer narodi niso še niti postali državljani radi ljubosumnosti Nemcev in Maža- rov in zato više takorekoč med nebom in zemljo. Bošnjaki in Hercegovci ču- tijo, da postopajo z njimi kot s kolo- nisti, katerih zemlja naj bi druge obo- gatila. Ustava Bosne in Hercegovine je že dolgo časa zistirana zaradi — že- lezniškega vprašanja.

Žalostno razmero na Hrvaškem.

Govornik se peča nato z razmerami na Hrvaškem, ki ne morejo ne na bal- kanske narode in tudi na Bošnjake in Hercegovce ugodno vplivati. Časopisje se preventivno cenzurira, časnikiarje, o katerih sumijo, da poročajo zunanji- listom, izganjajo, preganja se zunanje časopisje. Govornik upa, da vsaj ob- sodbe Jukića in drugih mladih ljudi ne bodo izvedli.

Vtis Spinčićevega govora

je bil tako velik, da se je med opoldan- sko pavzo zunanji minister grof Berch- told posvetoval z njim in se je pustil natančno poučiti o mnenju avstrijskih Jugoslovancev, kakor tudi, kako da so- dijo o dogodkih na Hrvaškem in o po- ložaju v Bosni in v Hercegovini.

Govorili so še dr. Ellenbogen, Pi- ninski, Spacek, Jedrzejevic, Masaryk, Latour in Lang. Grof Berchtold je za- vrnil Ellenbogna in izjavil, da na Bal- kanu ne zasleduje vojaške politike in ne misli na pridobitev turških dežela. Pininski je želel, da naj se posreduje, če laško-turška mirovna pogajanja ostanejo brezuspešna. Obžaloval je, ker tekmuje tri trozveza in tripeleventa. — Spacek sodi, da če se Avstro-Ogrska in Rusija prijateljsko približata, se bal- kansko vprašanje lahko reši. — Dele- gat Lang zahteva, da naj se odločno čuvajo katoliški Malisori, ker hočejo Turki ta rod iztrebiti s sveta. Nastopiti se mora hitro, ker če se to ne zgodi, ni Avstrija več zaščitnica Malisorov. Govornik vpraša grofa Berchtolda, kaj da namerava ukreniti, da se prepreči preganjanje kristjanov v Albaniji. — Razprava se nato prekine. Seja se dan- es nadaljuje in se razpravo o zuna- njih zadevah v odseku konča. Tajne seje najbrže ne bo, ker so se malone vsi delegati proti njej izjavili.

Boji in zmede na Balkanu.

»Bulgarija napovedala Turčiji vojsko.« Včeraj popoldne okoli 4. ure se je razširila med člani avstrijske delega- cije govorica, da je »Länderbank« do- bila iz Carigrada brzojavko, da je Bul- garija Turčiji napovedala vojsko. Dele- gati so se strašno razburili in obsuli grofa Berchtolda in ga vpraševali, če je to res. Grof Berchtold je izjavil da zunanjemu ministertvu o napovedi vojske ni nič znanega, a razburjenje med delegati se ni pogoilo. Ministri so telefonirali v Länderbanko, kjer so za- nikali, da bi bili dobili brzojavko o na- povedbi vojske. Delegati so se šele zve- čer pomirili, ko se poročilo še ni potr- dilo. Bulgarsko poslaništvo na Dunaju je izjavilo, da bulgarska vlada ni o na- povedbi vojske obvestila poslaništva, pristavilo je pa, da je v Bulgariji raz- burjenje zelo veliko in da nenadni do- godki niso popolnoma izključeni. Raz- burjenje, ki ga je tozadevna govorica povzročila med delegati, ki so o dejan- skem položaju gotovo zelo dobro zaup- no poučeni, nam dokazuje, kako da je položaj napet.

Koncentracija turške armade nasproti Bulgariji.

Za velike vaje v odrinskem okraju so že vpoklicani turški rezervniki. Tur- čija zbere 300.000 vojakov. Vaje bo vo- dil turški vojni minister. K vajam so pevaljeni vsi vojaški atašeji. Bulgar- skemu poslaniku v Carigradu, Sarazo- vu, ki je vprašal, kaj da hočejo z vaji- mi doseči, je turški zunanji minister izjavil, da se vaje vrše vsako leto in da ne nameravajo z njimi groziti Bulgari- ji, s katero hoče ostati Turčija v pri- jateljskih razmerah. Bulgari tej izjavi seveda samoočbebi umevno nič ne za- upajo, ker so bile vaje šele pred krat- kim časom napovedane. Kako imajo prav, dokazuje, ker se »sumljivih vaj« udeleži tudi II. divizija v Smirni.

Novi boji ob bulgarski meji.

Iz Zofije poročajo, da so 23. t. m. streljali pri Dam—Liderah turški vo- jaki na tri bulgarske vojake, ki so stražili mejo. En bulgarski vojak je bil ranjen, dva sta ušla. Ranjenca so tur- ški vojaki najbrže usmrtili. Turki so z več krajev streljali na Bulgare še 24. t. m. cel dan. »Sabat« poroča, da so zadnje dni bili ob bulgarski meji zopet boji med Turki in Bulgari.

Srbske priprave za vojsko.

Iz Belgrada poročajo, da se naku- pujejo v velikem obsegu živila za srb-

sko armado in da so v Srbiji ustavili po železnica ves blagovni promet. Srbske železnice prevažajo le orožje in strelivo. Gospodarsko življenje miruje, banke so v težavnem položaju. Dolžni- ki ne plačujejo dolgov, ne zasluži se nič. Vlagatelji so dvignili pri Narodni banki svoje vloge. Narodno banko je rešila vlada poloma, ker ji je nakazala veliko posojilo, da jo je rešila. V Srbiji in v Bulgariji splošno sodijo, da je zdaj pravi trenutek, da se Turki zapode iz Evrope. Sodijo, da Turčija ne more nad 300.000 mož zbrati v Evropi, Bul- garija naj bi pa napadla Turčijo s 300 tisoč, Srbija z 250.000 mož močno ar- mado, Grška bi napadla Turčijo z 50 tisoč, Črnagora pa z 200.000 mož močno armado. Turčija noče dovoliti, da bi smeli Srbi v Skoplju ustavljene vojne potrebščine prevoziti v Srbijo. Turki ne nameravajo dovoliti Srbiji tudi na- daljnjih prevozov orožja, vsled česar je ostalo v Solunu 80 železniških voz na- loženih z orožjem.

Tajna pogodba Avstrije z balkanskimi državami?

Iz Peterburga se poroča, da trde diplomati, da so Srbi, Bulgari in Črno- gorci sklenili tajno pogodbo z Avstrijo, ko so izprevideli, da ne morejo na de- jansko pomoč Rusije računati. V Pe- terburgu sodijo, da se bo ustrašila Bul- garija vojske pozimi in da ostane zato mirna, če ne bodo začele puške same pokati. Avstrijsko časopisje sodi, da hočejo s temi govoricami ruski diplo- mati prevladati odgovornost na Avstri- jo, če bi pričele puške same od sebe, kakor se tako v najnapetějšíh slučajih pravi, pokati. »Berliner Tageblatt« pa poroča, da je ruska diplomacija v So- fiji in v Belgradu izjavila, da bi ne podpirala vojske Bulgarov, Srbov, Črnogorcev in Grkov proti Turčiji. Rav- no to, da so izjavili tudi zastopniki Avstro-Ogrske.

Črnogorci napadli Turke.

Iz Carigrada poročajo, da so na- padli Črnogorci turške vojake, ki so korakali iz Skadra v Tuzi. Tako Turki kakor Črnogorci so imeli veliko mrt- vih in ranjenih.

Turki hočejo klati kristjane. — Mali- sori se pripravljajo, da napadejo Skader.

Skadrsko krščansko prebivalstvo je v skrbeh, ker so turške oblasti ob- orožile mohamedance. Kristjani se bo- je, da jih prično Turki klati, kar bi ne bilo nič čudnega, ker so sedanjo vstajo Malisorov povzročili Turki, ki so raz- burili Malisore, ker so brez poviča po- klali veliko katoličanov in katoličank. Malisori so zavzeli več vasi iz katerih so pregnali turške vojake in se pri- pravljajo, da napadejo Skader, ki je že več dni obkoljen in se pred mestom bi- jejo krvavi boji med turškimi vojaki in Malisori.

Boji na otoku Sam.

Brzjojavna zveza med Kijem in Sa- mom je prekinjen. 26. t. m. so se cel dan bili boji. Po brezžičnem brzojavu se je poročalo v Carigrad, da so vstaši zasedli griče okoli Vatijs, s katerih streljajo na turške vojake, ki so zapo- dili vstase v sotesko. Turki odpošljejo na otok Sam še 600 vojakov. Grška vla- da je v Carigradu najodločnejše nasto- pila, ker je turška posadka na otoku Sam napadla brez poviča grško paketo- no ladjo. Grška vlada zahteva: Turčija mora najstrožje kaznovati krivce, izja- viti, da obžaluje napad in povrniti škodo.

Mladoturki pripravljajo upor.

»Tanzimat« trdi, da pripravlja mladoturški odbor v Carigradu nemi- re, da se zopet polasti vlade.

Priprave naše vojne uprave v Bosni in v Hercegovini.

Nemški listi poročajo: Vojakov III. letnika pri 15. in 16. armadnem zboru še niso odpustili. Navadno so doslužne vojake odpustili na dopust prej, takoj ko so se končale velike vaje. Le- tos pa nameravajo stare vojake odpus- titi šele, ko bodo vojaški novinci že 4 ali 5 tednov služili, torej približno kon- cem novembra. Mirovno stanje bo tako pomnoženo za okroglo 40 odstotkov. Novih čet, kakor so to storili jeseni 1. 1908, ne nameravajo odposlati, ker se zdi, da sedanja moč tudi ob resnih do- godkih vsaj začetkoma zadošča. V na- šem jugovzhodu je namreč 69 bataljo- nov z 69 oddelki strojnih pušk, 5 eska- dronov, 31 gorskih baterij, 4 trdnjav- ske in 3 saperske zstornije, ki so razde- ljeni v 2 armadna zbora, ki imata 4 pe- hotne divizije in 14 gorskih brigad.

Spominjajte se pri vseh prire- ditvah, pri vseh veseljih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže“!

Dnevne novice.

+ **Deželni glavar dr. Šušteršič za delavstvo.** Včeraj popoldne sta na proš- njo Jugoslovanske Strokovne Zveze pri centralnem vodstvu avstrijske teks- tilne industrije na Dunaju posredovala zaradi odslovljenih delavcev v ljub- ljanski predilnici deželni glavar dr. Iv. Šusteršič in poslanec Gostinčar. Osred- nji vodja g. Kuffler je izjavil storiti kolikor mogoče, da se starejši delavci pridrže v delu, za mlajše pa je prostora po drugih predilnicah. Dr. Šusteršič se je z vso vneto zavzel za delavce, kar gotovo ne bode brez uspeha.

+ **Dr. Lampetov ferman.** Pod tem na- slovom hujška »Slovenski Narod« c. kr. sodišča, da naj nikar ne pošiljajo dežel- nemu odboru podatkov za odmero davka od prirastka vrednosti. Notica je spisana seveda v tistem sirovem tonu, ki je sploh lasten zaupnikom, ki jih ima »Narod« v sobah c. kr. deželnega sodišča. Zakon, na katerega se sklicuje deželni odbor, je od Nj. Veličanstva sankcioniran in v dežel- nem zakoniku objavljen, torej veljaven za vse, tudi za tiste ugledu sodišč ja- ko kvarne elemente, ki v svojih uradnih urah pišejo sirove notice za »Sl. Narod«.

+ **Zaupniki S. L. S.!** Ves veliki na- predek našega ljudstva je tesno zdru- žen s politično močjo. To moč rode bo- ji. Za te boje je treba denarnih sred- stev. Zato nabirajte od moža do moža, na vsaki prireditvi, pri vsaki priliki za Ljudski sklad, ki je bojna blagajna S. L. S. Vsak, tudi najmanjši dar je do- brodošel. Prispevke sprejema tajništvo S. L. S., Miklošičeva cesta 6.

— **Okrajna učiteljska konferenca za litjski okraj** je bila letos zelo živahna. Po- živilo je živahnost posebno to, da so nasto- pili »Slomškarji« tudi v tem zagriženo- liberalnem okraju prvič samostojno. Izid volitev v stalni odbor in zastopnikov v okrajni šolski svet je pokazal razmerje 2:3. Govoriti smejo torej »Zavezarji« samo o — Pirovi zmagi. Seveda bi bilo razmerje lahko malo drugačno, da bi ne bili dve go- spodični samo v učiteljskem žepnem zapis- niku naši, temveč tudi ob javnih nastopih. Dokaj je pripomogla k vsej Pirovi zmagi »Zavezarjev« strastna agitacija naših na- sprotnikov in še posebno nasprotnic, ka- terih imena so nam dobro znana in smo jih skrbno zabeležili; kakaj pregovor pravi: »Roka umije roko!« — Prisrčno hvalo pa izrekamo vsem onim, ki jim ni samo do tega, da so v našem učiteljskem žepnem zapisniku, temveč so naši tudi tedaj, ko jih kliče disciplina v boj za dobro stvar. — Konferenco je vodil okr. šolski nadzornik g. Ljudevit Stiasny res spretno. Le želimo si, da postanejo taki nadzorniki definitivni. Resnosti, nepristranosti in korektnosti bi se lahko učil marsikak zagrižen šolnik od g. Ljudevita Stiasnega. Njegovo poročilo je bilo izvrstno. Posebno nas je veselilo, da se je v svojem govoru domislil tudi našega velikega pedagoga Ant. M. Slomška. — Referat o ženskih ročnih delih je bil zado- voljiv. Prav lep bi bil referat o čitanju v ponavljajni, oziroma kmetijski nadaljevalni šoli, da ni vsprejel referent v seznemek tozadevnih knjig tudi — »Domačega ognji- šča«. Tozadevno debato je izprožila naša vrla Slomškarija Marija Polakova. Debate so se udeležili Slomškar Janez Polak in Zavezarji Bernard Andoljšek, Jožef Zajec in Janez Blagajna. Zagovarjal se je tudi referent Janez Levstik iz Zagorja ob Savi. Zavezarji se utemeljenim razlogom obeh Polakov niso hoteli vdati, a je vprašanje, koliko bo na Kranjskem krajnih šolskih svetov, ki bi bili voljni kupovati za čtivo mladini v dobi do 17. leta — »Domače ognjišče«. Presenetilo je nas posebno to, da so se ogrevale za »Domače ognjišče« posebno učiteljice iz Zaveze, in da so z vso strastjo glasovale za omenjeno knjigo. Za- nimiv je bil tudi referat: »Alkohol in mla- dina«. Škoda, da je čas tako hitro pošel. Konferenca je trpela do 2. ure popoldne in bi trpela gotovo še dalje, da ni zadnji referent Janez Bezeljak iz Vač pri Litiji svojega referata krajsal in da ni vseh vo- litev tako vzorno vodil g. predsednik.

— **Živnorojska zadruga v Sodražici.** Deželni odbor je priredil včeraj v Soda- žici premovanje plemenske živine. Namen tega premovanja je bil, pokazati zarod od plemenskih živali montafonskega pleme- na, ki jih je svoj čas deželni odbor oddal v Sodražico. Uspeh je res velik, kakor se je konstatiralo včeraj. Zlasti junice, ki jih je zadruga imela letošnje poletje na za- družnem pašniku, so izredno lepe, krepke in zdrave živali, od katerih je najboljšega pričakovati. To je bila soglasna sodba. Razstave in nato se vršečega semnja so se udeležili od deželnega odbora dr. Lampe in Legvart, od c. kr. kmetijske družbe ces. svetnik Pirc in inženir Rataj, od Zadrugne zveze Kristof, ravnatelj Rohman je pri- peljal gojence kmetijske šole, da so si ogle- dali tudi zadrugni pašnik. Zadrugo vodi deželni poslanec Bartol, ki lahko pokaže, da je z njo jako povzdignil domačo živino- rejo. V presojevalni komisiji so bili tudi zastopniki sosednih zadrug: Grebenc od

ribniške, Šinkovec od ambruške, Hočevar od truske, Skulj od loškopotoške. Videli smo tudi zastopnike dobropolske in šentjanške zadruga. Ambruška zadruga je nakupila več plemenskih junic za svoje člane. Ta prvi poizkus s semnjem za plemenško živino se je torej posrečil. Sicer še ni bilo kupcev iz tujine, a če napredujemo v tem delu, bomo prišli tudi do tega. Dolenjska se dobro giblje, kajti zdaj ima že 26 živinorejskih zadrug, ki prav živahno delujejo.

— **Nov most čez Savo pri Podnartu.** — Nova velika strateška cesta. Mostni na na savskem mostu pri Podnartu se odpravi s 1. oktobrom t. l. Most je od sedanjega posestnika Pogačnika odkupljen in stavbni oddelek c. kr. deželne vlade že izdeluje projekt za nov, velik most iz železnega betona. Ta most bo vezal državno cesto pri Podbrezju z veliko strateško cesto, ki jo bo država gradila iz savske doline pri Podnartu čez Jelovec v Selca. Ta cesta je proračunana na več kot en milijon kron in bo ena najvažnejših strateških cest.

— **Novice z Bleda.** Politični shod za blejski kot in hkrati občni zbor kat. političnega društva za radovljiški okraj bo v nedeljo, dne 29. septembra t. l. na Bledu v dvorani stare šole. Poročala bosta gospoda državni poslanec Jožef vitez Pogačnik in deželni poslanec župnik Janez Piber. Začetek po službi božji ob pol 4. pop. — Sv. Mihaela dan dne 29. t. m. v nedeljo bo služba božja na blejskem otoku (na jezeru) ob 10. uri. — Knez Ernest Windischgrätz dopolni dne 27. t. m. 85. leto. Dne 21. t. m. se je vrnil od poroke svojega nečaka grofa Jurija Waldburga, čegar nevesta je nadvojvodinja Elizabeta Franciška, hči nadvojvode Franciška Salvatorja in nadvojvodinje Valerije, najmlajše cesarjeve hčere. Na dan poroke so bili ob 7. uri zjutraj vsi pri svetem obhajilu: ženin, nevesta, oče in mati, vsi bratje in sestre nevestine. K poroki se je pripeljal tudi cesar sam, ki je bil zelo prijazen in ljubeznjiv. Knez Windischgrätz je posestnik na Bledu, kjer ima lep grad; svoj čas je bil državnozborni poslanec kmečkih občin za Gorenjsko v Hohenwartovem klubu. — Krščanski nauk bi se moral poučevati vsekako na obrtnonadaljevalni šoli, saj se sicer utegne pripetiti, da bi ta za obrtnike tako važna ustanova vsako podporo izgubila, ako jo bo edino le trma nekaterih skrajno radikalnih elementov hoteli voditi. Dežela in občina nista za to tu, da bi njima za nju račun nekaj zagrizenih ljudi nagajalo. — Knjižici »Bled nek daj in sedaj« se je cena znižala na 50 h; to zlasti zato, da si jo tudi prosti ljudje in zlasti šolske knjižnice lahko omislijo. Knjižico kraši nad 30 lepih slik Bleda in okolice.

— **Konferenca avstro-ogrskih železniških ravnateljev.** Včeraj, 26. t. m., se je pričela v kopališču lidžev v Bosni konferenca avstro-ogrskih železniških ravnateljev, ki se je udeležuje 41 zastopnikov vseh avstrijskih in ogrskih železniških uprav.

— **Živnozdravstveni tečaj.** Deželni odbor kranjski priredi na deželni kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu štirimesečni živnozdravstveni tečaj za prvo pomoč pri nezgodah in za porodništvo goveje živine od 15. novembra 1912 do 15. marca 1913. V tečaj se sprejme k večjem 12 vsaj 18 let starih učencev — kranjskih kmečkih posestnikov in njihovih sinov. Opolodansko hrano bo preskrbel kmetijska šola na deželne stroške. Učenci dobe vrhutega mesečno po 15 K podpore. Kolka proste, lastnorčno spisane prošnje, katerim je priložiti krstni list, je vložiti najkasneje do 15. oktobra 1912 na deželni odbor kranjski v Ljubljani. V prošnji naj se tudi navede, katero šolo je prosilec obiskoval. — Od deželnega odbora kranjskega. V Ljubljani, dne 24. septembra 1912. — Za deželnega glavarja: Dr. Lampe.

— **Za ribniško dekanijo** bo konferenca Sodalitatis dne 2. oktobra pri Sv. Gregoriju. Začetek ob 11. uri.

— **Društveno gibanje Slovencev v Ameriki.** V ponedeljek, dne 16. t. m. je zborovala peta redna konvencija S. N. P. Jednote (Slovenska nar. podp. Jednota) v Milwaukeeju, Wis. Za to zborovanje se je priglasi nad 100 delegatov in delegatij iz vseh pokrajin nove domovine. Ena izmed važnih predlogov na tem zborovanju je bila tudi ustanovitev slovenske sirotišnice.

— **Učitelji vračajo »Slomškovo« ročni zapisnik.** Krajni šolski svet na Mirni je kupil za tukajšnje štiri učiteljske moči ročne zapiske »Slomškove zvezce«. Dva sta jih sprejela, učitelj Sotenšek in gospa učiteljica Jenko-Mazgon pa sta ga vrnila predsedniku z opombo: »Ta ročni zapisnik se hvaležno vrača«. Nekateri učitelji prve Slomškovo ime?

— **Premovanje živine v Tomišlju.** Po prizadevanju g. Josipa Koslerja, načelnika živinorejske zadruga v Tomišlju, se je vršilo v Tomišlju 23. septembra premovanje goveje živine. Priglasili so nad 150 glav bikov, krav in telic iz domače in sosednih občin. Komisija, obstoječa iz vladnega referenta g. Munda, živinorejskega nadzornika gospoda Legvarja, zastopnika kmetijske družbe gosp. Rataja in živinorejskih zadrug g. Kristofa in g. Jereba kot blagajnika je konstatirala, da je živinoreja pri nas na precej nizki stopinji; nimamo enotne pasme, ampak videla se je mešanica raznih pasem. Prevladala je simentalška pasma; komisija je premovala večinoma montafonsko pasmo in priporočila, da se poprimemo te pasme, ki je določena za dolensko stran. Konstatiralo se je, da imamo premalo bikov in še vedno se nam dajejo simentalški biki, montafonskih je samo par v vseh občinah. Pri nas se morajo najpreje travniki zboljšati zlasti z umetnimi gnojili, česar so se ljudje že poprijeli, ko bomo imeli boljše mrvo, potem se bo šele živinoreja povzdignila. K temu bo veliko pripomoglo tudi osuševanje močvirja. G. načelnik živinorejske zadruga J. Kosler zahvali komisijo za njen trud, gosp. Legvar priporočila, da naj se potrudimo, da bomo živinorejo povzdignili na višjo stopinjo. Občani tomišelski in vseh izhanskih občin se zahvalimo deželnemu odboru, da se je tudi nas spomnil, posestnikom pa priporočamo, da se vpišejo v živinorejsko zadrugo na Igu in v Tomišlju, kateri jim bosta pomagali za povzdigo živinoreje.

— **Nagrada 52 K 50 vin.** je priznala deželna vlada posestniku Jožefu Nemašču v Zeltebeju, ker je za lastno nevarnost rešil Martina Malešiča vtopljenja.

— **Ljudsko šolstvo.** Namesto oboleva nadučitelja Štefana Jelenca je imenovana za suplentinjo na Dvoru učiteljica Angela Gradišar. Absol. učit. kandidatinja Julija Bantan je imenovana za prov. učiteljico v Zagradcu, absol. učit. kandidatinja Jožefa Znanca za prov. učiteljico v Mehovem. Na mesto oboleva učiteljice Ivane Pezdir je imenovana za suplentinjo na ljudski šoli v Žužemberku učiteljica Ivana Lovšin, bivša prov. učiteljica v Prečni Viktorija Zagorjan je pa imenovana za prov. učiteljico in voditeljico na enorazrednici v Gabrjah. Bivša prov. učiteljica v Loškem potoku Vida Vrezec je imenovana za prov. učiteljico in voditeljico na enorazrednici na Gori. Absol. učit. kandidatinja Helena Černe je imenovana za prov. učiteljico v Mošnjah. Kranjski deželni šolski svet je odredil, da se za kraje Dolž, Veliki in Mali Cerovec, Igljenik, Pušče, Pangrč grm, Sela in Vrh v novomeškem okraju dovoljena enorazrednica razširi v dvorazrednico.

— **Sneg.** Na Mirni je 26. t. m. zjutraj okoli četrte ure med dežjem precej nalezaval sneg, ki je pa sproti kopnel.

— **Samoumor na savskem produ pri Črnučah.** V sredo si je nekdo končal življenje na savskemrodu pod črnuškim mostom. Identiteta samomorilčeva še ni dognana. Pri sebi je imel le zavitek, na papirju sta bili napisani imeni: Ivan Hafner, klobučar v Škofji Loki in Jožef Jamnik, klobučar v Škofji Loki.

— **Umrla** je v Novem mestu 12 let stara hčerka kavarnarja g. Splihala.

— **Železne konstrukcije na progi Rudolfovo — Metlika.** Glasom v »Laibacher Zeitung« »Osservatore Triestino« in »Avvisatore Dalmato« objavljenega razglašena se odda dobava in postavitev železnih konstrukcij na progi Rudolfovo — Metlika deželna meja potom javnega razpisa. Ponudbe se sprejemajo najkasneje do 14. oktobra 1912 do 12. ure opoldne pri c. kr. železniškem stavbnem ravnateljstvu na Dunaju, VI, Gumpendorferstrasse 10. Pogoj in drugi pripomočki so naprodaj tudi pri tem ravnateljstvu.

— **Težka telesna poškodba.** Pretečeno nedeljo, dne 22. t. m., je v Vavpi vasi okraj Metlika plesalo več železniških delavcev, uposlenih pri zgradbi belokranjske železnice, v gostilni Karola Klander. K tej zabavi se je udeleževal tudi Rudolf Kalan, uradnik pri zgradbi železnice. Kalan, ki se je že nekoliko vpijanil, je pričel postaviti nekoliko neprijazen: razsajal je in izzival, da bi se med delavci v gostilni vnel pretep. Ker se je pa gostilničarju Klandru zdelo Kalanovih sitnosti dovolj, je gostilničar Kalana odpravil iz gostilne, češ, da s tem prepreči prepir in pretep. Kalan je bil pri odhodu iz gostilne pozabil v gostilniški sobi klobuk. Obrnil se je ob kaki 12. uri ponoči nazaj v sobo, hotel vzeti svoj klobuk. Pri ponovnem vstopu v gostilniško sobo je pa Kalan pri neki mizi, ki je stala blizu vhodnih vrat, pregovoril z železniškim delavcem Alfredom Sedeščem. Kaj je Kalan hotel Sedešču, ga je li izzival ali ne, se ne ve. Sedešč je

začel Kalana z obema rokama s pestmi suvati v obraz in prsa s tako hitrostjo, da si Kalan ni mogel ničesar več pomagati, da bi bil odrinil napadalca od sebe. Pri tem dejanju je Sedešč Kalana prirnil do vhodnih vrat in ga tu s tako silo pahnil, da je Kalan padel na neko klop ter se tako močno udaril ob isto, da ni pri tej poškodbi izključena smrtna nevarnost. Kalana so odposlali takoj v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo. Ponesrečeni je rodom Gorenjec. Storiča Sedeščiča so shranili v sodne zapore v Metliki.

— **K umoru v Starem gradu pri Kostanjevici.** Franc Božič iz Starega grada je kupil pred petimi leti od Jerneja Čertalič posestvo. S tem posestvom je prevzel tudi užitarico Uršo Žibert. Prva leta so živeli v zadovoljstvu. Potem pa je začela Žibert sitnari, jih iz hiše goniti ter pri vsaki priliki posestnika psovati in preklinjati. Vsled prepira med sabo so bili že vsi, Božič pa že trikrat kaznovani. Dne 17. septembra t. l. je bil Fran Božič zaradi ovadbe Žibertove nastopil tridnevni zapor. Njegova 35letna žena je bila sama doma. Ko je ta kuhala kosilo, pride Urša Žibert s polenom nad njo in jo hoče z besedami »Čakaj, jaz te moram danes, ko si sama, ubiti!« udariti. Terezija Božič jo odrine od sebe, Žibert pade na rob ognjišča, pa zopet vstane in Terezijo Božič znova naskoči s polenom. Ta jo zopet porine, da pade znak z glavo ob prag. Tu jo v jezi prime za glavo in butne z njo ob deskina tla ter odide. Čez nekaj časa se povrne in vidi, da je Žibert mrtva. Zavleče jo v postelj. Zapre hišo in gre k sosedu Glavan Tereziji in ji odda ključ s pripombo, da gre v kloster (to je kostanjeviško sodnijo) se javiti, da je Žibert vrgla in da je ta umrla. Sodnijska obdukcija Urše Žibert pa je dognala, da je imela ta na glavi in ramah krvne podplutbe in pet ran v koži, da je Žibert umrla vsled že več let trajajoče bolezni na pljučah, vsled otrpnjenja srca. K tej nagli smrti pa, da je pripomogel strah in grdo ravnanje. Božič, ki je bila v zaporu v Kostanjevici, so izpustili.

— **Naročite hitro prekrasne tribarvne podobice Antona Martina Slomška za šolsko mladino** z najlepšimi izreki Slomškovimi. Ena podobica samo 5 vin. Naročila samo na »Slovensko Stražo«. **Razdelite povsod med mladino te podobice, ki bodo mladini v trajen spomin in primeren pouk.** Naročila se sprejemajo samo še do 1. oktobra.

PREKINJENA NEMŠKO-ČEŠKA SPRAVNA POGAJANJA.

Po iz Prage došlih poročilih je izključeno, da se ta mesec nadaljujejo nemško-češka pravna pogajanja. Češki člani trajnega pravnega odbora so 26. t. m. sklenili, kakor poroča »Hlas Naroda«, da se mora preklicati Hochenburgerjev jezikovni odlok, predno se pravna pogajanja nadaljujejo. Te ga pa Nemci ne dopuste.

LAŠKO-TURSKA VOJSKA.

Iz Aten poročajo, da je potovalo veliko laških častnikov čez Pirej na Sporade. Sodijo, da Lah zopet nastopijo z novimi operacijami na Sporadih. — Lah so zaplenili turški parnik »Maria Cosette«, ki je vozil pod angleško zastavo. — Iz Carigrada poročajo, da odpotuje turški trgovinski minister Rešid paša v Švico s končnimi navodili za nadaljevanje mirovnih pogajanj med Turki in Lah.

PRESENETLJIVE VAJE ANGLEŠKE MORNARICE.

Dva brodovja torpedovk, ki sta predstavljala sovražnika, sta 26. t. m. vdrla v Ileyski zaliv. »Sovražnik« je zasedel Iley in razvil svojo zastavo. Zdaj ima »sovražnik« zasedeno celo angleško obmorsko obrežje pri Yorkshireju. Angleži izida vaj niso veselji, ker dokazuje, da bi v slučaju vojske Nemci le lahko vdrla na Angleško.

Štajerske novice.

— **Ob 60letnici mašništva 60 K za »Slovensko Stražo«** je poslal preč. g. bisernomašnik Matej Šinko iz Središča. Dar tako odličnega in za narod tako zaslužnega gospoda je obenem tudi veliko odlikovanje za »Slovensko Stražo«. Bog poplačaj plemenitemu gospodu bisernomašniku pomembni dar in ohrani ga nam krepkega in zdravega še dolgo vrsto let!

— **Smrtna kosa.** V celjski bolnišnici je umrl uradnik trdke Majdič v Celju, Angel Ventura. — Umrla je v Celju šivilja Karolina Jaške. — V Solčavi je umrl na štifarjevem v 84. letu svoje starosti g. Ignacij štifar, po domače Martinčev Nace, brat znanega profesorja na Ruskem, Božidarja štifarja. Mož je bil stare korenine in globokoverskega prepričanja.

— **Slovensko gledališče v Mariboru** priredi v nedeljo, 6. oktobra, dramo v treh dejanjih: »V dolini«, spisal Angelo Gui-

mera, za slovenski oder priredil profesor Rajko Perušek.

— **Duhovniške spremembe.** Dr. Anton Pinter je nastavljen za kaplana v Slov. Bistrico. Kaplan Ivan Zagar je prestavljen iz Slov. Bistrice v Vojnik pri Celju.

— **Umrl je v Steindorfu ob Osojskem jezeru** vpokojeni profesor Franc Horak, ki je služil dolga leta v Mariboru. Bil je rojen Čeh iz Morave.

— **Iz celjskega okrajnega šolskega sveta.** Za začasno učiteljico v Št. Pavlu pri Preboldu je imenovana absol. učit. kandidatinja Ljudmila Fišer; učitelj Ciril Pregelj v Petrovčah je dobil enoletni dopust, nadomestoval ga bo absol. učit. kandidat Gustav Šilih.

— **17letni roparski morilec.** Pred mariborsko poroto se je moral 26. t. m. zagovarjati zaradi zavratnega roparskega umora in prestopka proti telesni varnosti 17letni Ivan Sattler, viničarjev sin v Vintarskem vrhu, pristojen k Sv. Urbanu pri Ptuj. V hiši posestnice Marije Kolarič v Vintarskem vrhu je stanovala 75letna viničarka Uršula Zelenko. Ker ni bilo nobenih drugih strank v hiši, je dala svoj denar v znesku nekaj sto kron shraniti posestniku Simoniču, da bi bil na varnem. Koncem maja t. l. je prodala tele za 109 K ter dala takoj 100 K shraniti sosedu. Dne 2. junija pa so jo našli mrtvo poleg postelje na tleh. Dognali so, da je bila Uršula Zelenko umorjena z malo ročno sekiro. Soba je bila vsa krvava ter je imela umorjenka številne rane. Sum se je obrnil takoj na Ivana Sattlerja, ki je bil kljub svoje mladosti na zelo slabem glasu. Našli so pri njem krvavo srajco in suknjič ter je končno zločin tudi priznal, ko je videl, da mu laž nič ne pomaga. Oropal je le okoli 7 kron denarja, ker je imela umorjenka ostali denar shranjen pri sosedu. Porotniki so pritrdili stavljenim vprašanjem o krivdi ropa, uboja in težke telesne poškodbe ter je bil mladi morilec obsojen na 12 let težke ječe.

— **Uboj.** Na zatožni klopi pred mariborskimi porotniki je sedel šele 19letni Franc Ogrizek iz Stragojncev, obtožen uboja. V noči 23. junija so v Razborškovi gostilni na Pragarskem popivali fantje iz Leskovca in Stragojncev, med temi je bil tudi kočarski sin Štefan Rudolf. Ko se je ta proti eni uri ponoči podal na pot proti domu, ga je napadlo več fantov in ga pretepal. Pri tem napadu je bil udeležen tudi Franc Ogrizek. Po napadu se je Rudolf vrnil nazaj v Razborškovo gostilno. Ko se je pozneje zopet vračal domov, je letel za njim Ogrizek in ga došel blizu pragarske železniške postaje. Tukaj sta se skregala in Ogrizek je Rudolfu zasadil nož v trebuh, in ga tako težko ranil, da je slednji dne 1. julija v mariborski bolnišnici umrl. Vsled krivdoreka porotnikov je sodni dvor obsodil ubijalca Ogrizeka na štiri leta ječe.

— **Nečloveški oče.** Iz Konjic: Posestnik Lovrenc Kovačič v Viršanju je znan kot pijanec in zelo surov človek. Njegova žena Marija Kovačič se je te dni podala na božjo pot, da bi svojemu bolnemu otroku izprosila zdravja. Otroka je pustila medtem v mozevi oskrbi. Ko se je zopet vrnila, je otrok že umiral. Ogledni zdravnik je konstatiral na mrtvem telesu otroka polno modrih peg ter ran, katere je oče otroku prizadejal. Koliko je smrt v zvezi z grdim ravnanjem, bo dognala sodnijska preiskava.

Novice s Hrvaškega.

— **Dr. Rorauer.** Duševno stanje zagrebškega vseučiliškega profesorja dr. Rorauerja, ki si je kakor znano, v samomorilnem namenu prerezal vrat in bil kasneje prepeljan v blaznico Stenjevac, se je nekoliko izboljšalo. Strašna rana na vratu je pa še odprta, ker sta prerezana jabolko in požiralnik; zdravniki nameravajo poizkusiti operacijo, da bi se končno mogla odstraniti cevka in bi se rana zacelila, kar bi tudi na duševno stanje bolnika dobro vplivalo.

— **Kaplan Cvrković,** ki je bil zaradi svoje domoljubne pridige o Veliki noči obsojen na tri mesece zavora, je doslužil svojo kazen in bil izpuščen na svobodo.

— **Hrvatska Narodna Zajednica v Bosni,** ki se je na podlagi fuzije s »Hrv. Katoliško Udrugom« preobnavala v narodno - gospodarsko in kulturno organizacijo, je na konferenci dne 21. in 22. t. m. v Sarajevu sestavila nov osrednji odbor. Za predsednika je bil dvakrat izvoljen sarajevski odvetnik dr. Ivo Pilar, ki je pa obakrat odklonil; nato je bil za predsednika izvoljen poslanec Kosta Gjebič-Marušić, za podpredsednika pa dr. Pilar in sta izvolitev oba sprejela. Nato je osrednji odbor sklenil likvidacijo glasila »Hrv. Zajednica« ter izvolil odbor 8 članov, ki naj se z lastnikom »Hrv. Dnevnika« nadškofom dr. Stadlerjem dogovarja glede izdaje skupnega hrv. pravaškega političnega dnevnika za Bosno in Hercegovino.

h Plače ljudskošolskih učiteljev na Hrvaškem. 250odstotno zvišanje plač ljudskošolskim učiteljem na Hrvaškem, ki jim je bilo dovoljeno naredbenim potom, se vsled cesarjeve odredbe z dne 17. t. m. do končne postavne ureditve ušteje v pokojnino.

h Tragična smrt bosenskega vojaka na Dunaju. 23letni pešec bosensko-hercegovaškega pešpolka št. 3, Hasan Nehić, je tri mesece bolan ležal v dunajski garnizijski bolnišnici. Te dni je dobil 6 mesecev dopusta, da bi si doma opomogel od prestane bolezni. Šel je z majhnim vojaškim kovčkom na cestno železnico; ko bi bil pa imel v Pratersternu prestopiti na drug voz, ga je pa dotični konduktar zavrnil, češ, da je kovček prevelik za transport na cestni železnici. Reče, ki seveda ni imel denarja za fajakarja ali postreška, se je nato s kovčkom peš vlek na južni kotodvor. Ko je pa prišel tje, se je od slabosti in napa zgrudil in v par minutah izdihnil.

p Promet bosenskih železnic leta 1911: Skupni dohodki so znašali 16.413.695 K, skupni stroški pa 12.385.828 K, prebitek torej 4.027.866 K.

Primorske vesti.

p Občinske volitve v Gorici zopet suspendirane. Gorica, dne 26. septembra. Vlada je zopet ustavila občinske volitve v Gorici, ki bi se imele vršiti prihodnji teden. Kakor znano, je gorški magistrat zavrgel nad 260 slovenskih reklamacij in ugodil le dvema. Slovenski volilni odbor pod predsedstvom posl. F. o. n. a se je pritožil na namestništvo. Posledica te pritožbe je, da občinskih volitev zopet ne bo. Imele bi se bile vršiti že pomladi.

p Deželnozborna volitev v Pulju. Kakor znano, je bila že napovedana volitev na 23. junija. Vsled protesta s hrvaške strani se je volitev odložila na 29. september. Medtem se je število volivcev zvišalo za približno 350. Iredenta dela na vse kriplje, da bi ohranila ta mandat, ki pa je v resnici hrvaški.

p S pošte. Ernest Mayer, c. kr. poštni oficijal v Trstu je umirovljen. — Poštno službo je odpovedal Ernest Kuhec, c. kr. poštni praktikant v Trstu.

p Laški teater in ljudske šole v Pazinu. Zidanje laškega teatra v neposredni bližini italijanske realgimnazije v Pazinu se bliža svojemu koncu. Kakor je videti, bo poslopje kmalu služilo svojemu namenu. Človek bi ne imel nič proti temu, ako se v kakem mestu tudi odraslim preskrbi kaka zabava, če je v mestu drugače vse v redu. Toda pazinska gospoda imela bi pač nujnejše dolžnosti. Kje pa ima Pazin kako posebno poslopje za ljudske šole, bodisi hrvatske bodisi italijanske? S takimi se lahko ponaša vsako malo selo, le Pazin mora hrvatske in italijanske oddelke potiskati po tujih poslopjih. Ali bi torej ne bilo za Pazin bolj častno, ko bi se sezidala za otroke primerna šolska poslopja, ko da se je sezidal za odrasle teater!

p Jesen je prišla v Istro v svoji najbolj žalni obleki. Četudi ne deži, pokrivajo vendar nebeški obok temni oblaki, da ne morejo solnični žarki na zemljo. Zato je po dnevu prav mrzlo.

p Mladeniška društva v Istri po velikem sestanku v Bermu vrlo naprej delujejo. V Trvižu pri Pazinu je imelo mladeniško društvo v nedeljo, 22. sept., skupno sveto obhajilo, a popoldne priredilo je dobro uspelo veselico. — Beramski društveni mladeniči se tudi kaj pridno vadijo na nove glasbene instrumente, katere so si pred kratkim oskrbeli. To ti je ob nedeljah popoldan in sploh po večerih piskanja in bobnanja, da se celo starcem srce smeje.

p Novo vino se v Pulju ne sme prodajati pred 15. oktobrom.

p Polet čez kvarnerski zaliv. Ruski aviatik Slavorusov, ki je sredi tekočega meseca izvršil več dobro uspešnih poletov nad Opatijo, namerava prihodnjo nedeljo preleteti Kvarner, iz Opatije na Reko.

Koroške novice.

k Pomota »Slovenski Narod« poroča, da je predsednik C. M. D. g. Seneković v Trstu poročal, da je družba izdala za nove stavbe na Koroškem 150.000 K, in sicer za šolo v Studencih in v Vodičji vasi. Studenci sploh niso na — Koroškem. Ali se je torej zmotil g. Seneković ali pa »Slovenski Narod«.

k Deželni zbor koroški. Koroški deželni zbor je bil sklican le za nekaj dni. V soboto, 28. t. m., bo to zasedanje že zaključeno. V četrtkovni seji so bili razni predlogi deželnega odbora, poročilo o razvoju deželnega hipoteknega zavoda v letu 1911., predlogi o deželnem prispevku za

popravo jezov Blaškega potoka na Zili, o subvencioniranju občinskih potov itd. odkazani tozadevnim odsekom. Tudi predlog poslanca Kirschnerja glede nakupa Dittrichsteinovega fideikomisnega posestva Humberk, Bekštajn, Landskron, Vrba je bil odkazan narodnogospodarskemu odseku. Poslanec Pinterič in tovariši vprašajo deželno vladu, zakaj se ni potrdila izvolitve g. Nageleta v okrajni šolski svet velikovski. Vladni svetnik Lobmeyr je odgovoril, da se drži deželna vlada zakona, ki zahteva, da mora izvoljeni dobiti absolutno večino od vseh navzočih županov. Pri drugi volitvi v okr. šolski svet velikovski meseca avgusta je pa Nagele dobil samo 15 glasov, župnik Treiber 14, 1 glasovnica pa je bila prazna. Vsled tega se bodo vršile volitve še enkrat. — Celovško deželno sodišče prosi za izročitev poslanca dr. Lenuscha. Gre za tožbo Walcher—dr. Lenuscha. — Zastopnik deželnega predsednika, dvorni svetnik Lobmeyr, prečita izjavo naučnega ministrstva, da proti sankciji februarja sklenjene postavbe o učiteljskih plačah ni zadržka, če se potreben večji izdatek pokrije z zvišanimi deželnimi dokladami. Krajni občini Malenice se dovoli pobirati občinska doklada 3 K od hektolitra za leto 1913. — Koncem seje odgovarja dvorni svetnik na interpelacijo, ki je bila vložena v prejšnjem zasedanju, v kateri se interpelanti pritožujejo, ker osobje, ki spremlja vlake, ki vozijo čez Koroško, večinoma stanuje izven Koroške. Ravnateljstvo državnih železnic je predložilo izkaz, po katerem na Koroškem stanujejo osebe, ki spremlja vlake, prevozi več kilometrov izven Koroške, kakor osobje, ki na Koroškem ne stanuje in bi pravzaprav morali z ozirom na obratne razmere več osobja premestiti s Koroškega, česar pa železniško ministrstvo ne bo storilo. V današnji seji se je tudi razdelil med poslance predlog finančnega odseka o deželnem proračunu. Finančni odsek je znižal skupno potrebnost 7.549.683 kron na 7.101.018 kron in proračunava primanjkljaj s 6.018.927 kronami! Predlaga, da naj se dosedanja 67-odstotna naklada na hišnonajemninski davek v Celovcu poviša na 77 odstotkov, dosedanja 75-odstotna doklada na ostale državne davke se poviša na 90 odstotkov. Primanjkljaj znaša že 567.364 kron. Primanjkljaj in izredna potrebnost v znesku 258.300 kron naj se pokrije s posojilom. O proračunu se prične razpravljati v soboto.

k Orel v Celovcu vabi k praznovanju obletnice obstoja, združeno z odhodnico slovenskim rekrutom, ki se vrši v nedeljo, dne 29. septembra 1912, v veliki dvorani hotela Trabesinger. Spored: 1. »Bratom Orlom«, poje moški zbor. 2. Javna telovadba celovških Orlov (proste vaje, drog, bradlja, skupine). 3. Šaljiva igra s petjem v dveh dejanjih. 4. Prosta zabava. Svira tamburaški zbor društva »Biserica«. Vstopnina 50 v za osebo, vojak 30 v. Začetek ob 3. uri popoldne. — K obilni udeležbi uljudno vabi Orel.

SRBSKI PRINC JURIJ

je zadnji trenotek opustil svoj načrt in se ne vrne nazaj v Belgrad, marveč odpotuje v Rim, da obišče laškega kralja.

Šolska vodstva naj blagovolijo čim prej vposlati naročila za šolska izpričevala in odpustnice, ker bomo prihodnji mesec pričeli s tiskom. Tudi orlov papir prihaja precej neredno. Kdor bo pozneje (koncem prvega četrtletja) naročil izpričevala, temu bomo morali posebe tiskati, kar je pa neprimerno dražje. Navedeni papir naj se blagovoli poslati na »Katoliško Bukvarno« v Ljubljani.

Razne stvari.

Prepoved izvoza v Črnigori. Črnogorska vlada, ki je šele pred par dnevi ukinila prepoved izvoza, je sedaj prepoved obnovila in do nadaljnjega zabranila izvoz živine, konj, zelenjave, krme in kož.

Vzgojitelj prestolonaslednikov otrok. Prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand je imenoval prefekta škofijskega konvikta v Mladi Boleslavi, dr. teol. Otona Leo Stanovskyja za vzgojitelja svojih otrok. Dr. Stanovsky je študiral v Olo-mucu v »serafični šoli« ter je bil 15. julija 1906. posvečen v Litomericah za duhovnika. Pozneje je deloval v duhovskem vzgojevališču sv. Avguština na Dunaju. Njegov oče, Jožef Stanovsky je bil v Olo-mucu 20 let kovač ter se je pred dvema letoma preselil v Šlezijo, v svojo domovino. Dr. Leo Stanovsky je tudi izboren čelist in igralec na glasovirju.

Nesreča pri električni železnici. V Pragi je električni tramvaj povozil mestnega inženirja Jaroslava Špergela, ko je skočil z voza, in ga na mestu usmrtil.

Slavnost treznosti na Ruskem. V Peterburgu, se bo vršila 23. in 24. t. m. (po našem koledarju za 13 dni pozneje) slavnost treznosti, ki bo velika protial-

koholna manifestacija. Prvi dan se bo premikal velikanski izprevod po mestu, katerega se bo udeležilo nad 20.000 članov abstinenčnih društev s svojimi ikonami in gesli. Sprevod bo mimo nekaterih tvornic za alkoholne pijače kot kakal demonstrativno. Popoldne bo po mestu mnogo predavanj o naslednjih pijančevanju. Slavnostni odbor je pa poskrbel za velike kinematografske predstave, pri katerih se bodo kazali posebno drastični prizori alkoholu udanih nesrečnih eksistenc. Tudi carsko gledališče in malo gledališče sta naprosila, da bosta oba tista dneva dali predstave protialkoholne tendence. Preskrbljeno je tudi, da bodo tisti čas zaprte vse fiskalne prodajalne alkoholnih pijač. Posebni komisiji je bilo naročeno, da nabavi lepake, ki bodo v živih barvah kazali posledice uživanja alkohola. Po petrogradskih ulicah bo postavljenih 3000 nabiralnikov za prispevke v razširjenje abstinenčnega gibanja in med ljudstvo bo razdeljenih 500.000 knjižic o posledicah uživanja alkoholnih pijač.

Železniška nesreča. Na enotirni železnici Crefeld—Oppum sta 26. t. m. zadela skupaj dva vlaka. 15 oseb je bilo deloma težko ranjenih.

Zastrupljenja s pokvarjenim mesom. V Merseburgu je težko obolelo 70 oseb, ker so jedle pokvarjeno meso.

Kuga med kamelami. V Astrahanu se je med kamelami Kalmukov pojavila neka kuga, ki je v par dneh uničila na stotine dragocenih živali. Bolezen se je v mnogih slučajih lotila tudi ljudi.

Povodnji v Rumuniji. Vsled daljšega deževja nastale povodnji v Rumuniji so povzročile veliko škodo na polju in v vinogradih. Voda je razdrila mnogo železniških mostov in se vrši železniški promet le z velikimi težkočami.

Na kongresu za arheologijo in zgodovino umetnosti v Rimu, ki se odpravi 7. oziroma 14. oktobra letos, bodo zastopali Hrvate dr. Hochfiller iz Zagreba in dr. Bulić iz Dalmacije ter vseučiliška profesorja dr. Karl Horvat in dr. Artur Schneider iz Zagreba.

Najelegantnejši mož na svetu. Največ oblek rabi kot piše neki angleški list knez Albert Thurn-Taxis. Vsak dan ima namreč novo obleko ter rabi za svojo garderobo 12 izkušenih krojaških umetnikov. Na leto porabi za obleke 60.000 K. Knez pusti obleke parfimirati z rožnim oljem, ki velja za vsako obleko 100 K. Ovratnice porabi na leto okroglo 1000, čevljev pa 200 parov.

Trust beračev. Najmlajši izmed trustov, ki jih v Ameriki ne primanjkuje, je trust beračev, ki je tako populen in deluje tako temeljito, da je morala posredovati policija. V zadnjem času so se namreč v mnogih velikih mestih Združenih držav slepi in hromi berači nenavadno pomnožili. Ker niso vse odredbe ničesar pomagale, so začeli berače zapirati. Aretovani berači so priznali, da so nastavljeni velike administracije, ki kontrolira priberane zneske, dobiva provizije, podeljuje koncesije za beračenje, z eno besedo — odira berače. Preiskava je dognala, da ima ta trust več tisoč pohabljenec, ki morajo na dan plačati centralni blagajni po 5 K.

Bolgarska podonavska parobrodna družba se v kratkem ustanovi v Sofiji; načeloval ji bo bolgarski železniški minister Franga. Temeljna glavica znaša 6 milijonov frankov. Družba bo skupno s srbsko parobrodno družbo oskrbovala parobrodni promet med Belgradom in Črnim morjem ter bo dobivala državno subvencijo. Takoj spočetka bo družba postavila v službo 8 potniških in 6 tovornih parnikov ter 45 dovalčnih čolnov.

Ljudsko šolstvo. V Nemčiji je 59.991 ljudskih šol z 9.828.800 učenci, na 10.000 ljudi pride 1567 šolarjev. Na Francoskem je 82.230 ljudskih šol s 5.562.480 šolarji, na 10.000 prebivalcev pride 1419 učencev. V Angliji je 32.435 šol s 7.633.000 šolarji, na 10.000 ljudi pride 1474 učencev. V Avstro-Ogrski je 39.888 ljudskih šol s 5 mil. 548.640 šolskimi otroki, na 10.000 podložnikov pride pri nas 1345 učencev. V Italiji je 61.777 ljudskih šol z 2.859.120 šolarji, na 10.000 italijanskih državljanov pride 836 učencev. Na Ruskem je pa 84.316 šol s 6.465.000 šolarji, na 10.000 prebivalcev pride le 347 šolarjev.

Čehi in evharistični kongres. Izmed vseh Slovanov se je udeležilo evharističnega kongresa največ Čehov t. j. čez 22.000 ljudi, ki so prihiteli iz vseh dežel sveto-vavčarske krone in so tvorili za Nemci najmočnejši del udeležencev. Kakor s Slovenci slovenski, tako so se s Čehi češki Orli udeležili krasno uspelega evharističnega kongresa. Poslanec Kadlčak je vodil v sprevedu med prvimi kolonami 200 čilih Orlov, ki so zbujaali povsod veliko pozornost. Zlasti srčno so jih pozdravljali francoski udeleženci. Kadar pa jih je zagledal cesar, se je hitro informiral

pri prestolonasledniku o njih. Saj jih je bilo res lepo videti.

Poljski Grunwaldsky dar izkazuje 1.598.748 K zapisanih; od teh je nabranih 851.220 K. Prvi milijon je določen poljskim šolam v okrajih, koder žive Poljaki v manjšini. Dozdaj so namreč dobile: Galicija 351.000 K, Šlezija 200 tisoč K, Moravska pa 17.000 K. Stroški za tri nove poljske šole na Moravskem znašajo približno 270.000 K. Za poljsko gimnazijo v Šleziji je določen nadaljnji znesek 25.000 K poleg 110.000 K, ki je že nabranih. V bližnji prihodnosti ima »Towarzystwo szkoly ludowej« plačati 871.000 K, do katere vsote primanjkuje zdaj samo še 182.000 K. Poleg tega je treba stalno prispevati za zdrževanje dosedanjih šol »Towarzystwa« (poljske Matice), kar stane na leto čez 250.000 K. V interesu poljskih teženj pa je vsekako pričakovati, da bodo Poljaki kakor doslej tudi zana-prej podpirali z obilnimi prispevki Šolsko Matico, ker sicer bi se morale nekatere šole — kakor pišejo poljski listi — zapreti, oziroma zidanje novih šol odložiti, kar bi bilo seveda v veliko škodo v manjšini živčemu poljskemu življu v zgoraj omenjenih deželah.

Šesti mednarodni shod za splošno in zdravniško elektrologijo in radiologijo bo v začetku oktobra t. l. v Pragi. Ena izmed najzanimivejših točk na kongresu bo obisk Johima, kjer je za radij edina tvornica na vsem svetu. V njej so proizvedli doslej 12 gramov radija, to je ves radij, ki ga imamo na svetu. V minulem letu so odkrili tamkaj radioaktivne kopeli, ki so postale svetovnoznane s svojo izredno zdravilno močjo. Radioaktivne johimske vode imajo 600—2000 Machovih enot, dočim jih vsebujejo gaštanjske kopeli le 100 do 160 ter so potemtakem johimske vode najimenitnejše na celim svetu.

Kako se ljudstvo zastruplja. V Čikagu ni nič manj nego 600 kinematografskih podjetij. Slehern dan obišče čikaške kinematografske predstave do 150.000 oseb ter plača 75.000 K vstopnine. Na leto požro kinematografska podjetja v Čikagu 27 milijonov 375.000 kron. Kaj bi se vse s tem denarjem dalo narediti, ko ima marsikateri od takih predstav večjo škodo kakor če bi tisti denar v vodo vrغل.

Slovaško vprašanje in mažarski tisk. S slovaškim vprašanjem se bavi znani mažarski list »Vilag«, ki tudi pravično poroča o čeških težnjah. »Vilag« je prinesel nedavno tega pogovor s slovaškim prvakom, ki je izjavil, da zanimata v dandanašnji krizi Slovaške samo dva vprašanja, in sicer: šolsko vprašanje in vprašanje splošne volilne pravice. Ko mu je šolsko bedo pri Slovaki dovolj pojasnil, je pristavil: »Neznosnih teh razmer ne bomo več trpeli. To ni narodno, marveč kulturno vprašanje. Pomagati si hočemo na ta način, da bomo odsihmal v večji meri pošiljali svojo mladino v češke učilnice. Domenili smo se s svojimi češkimi brati, da bodo pri svojih čeških šolah napravili še paralelke, kamor bodo hodili naši otroci. Tako bomo demonstrativno odgovorili na preziranje naših narodnih in kulturnih teženj. Ali za tem demonstrativnim odgovorom naredimo tudi ključaj. Pokazati hočemo Evropi, da smo mi dobri domoljubi, da niso naše težnje naperjene proti ogrski državi, niti proti Mažarom, ampak edino proti ključu, ki na Ogrskem gospoduje in katera bi rada obdržala krmilo v rokah samo z zatiranjem nemažarskih narodov. In baš radi tega smo se dogovorili s Čehi tudi za to, da se bodo slovaški otroci v čeških paralelkah učili tudi mažarskega jezika, mažarske literature in ogrske povestnice. S tem bomo dokazali, da mažarska vlada sama podi našo mladino v češke šole. Kar se tiče našega ravnanja z ozirom na sedanjo vladu, lahko rečemo, da nas je tudi ta njen sistem okanil. Khuen nas je namreč poklical, da bi pokazali svoje želje, tožbe in krivice. In smo jih. S svojo znano taktiko se nam je potem Khuen vedno umikal ter odkladal in odkladal saniranje naših krivic, dokler ni pal. Zdaj čakamo vladne volilne predloge in potem povemo definitivno vladi naše stališče. S sladkimi obljubami nas ne bodo več motili, mi hočemo pozitivna dejanja. Obljub imamo več kot dovolj, zdaj bi radi videli njih uresničenje«. — »Budapester Hir-lap« se jako jezi na češko-slovaško posvetovanje v Luhačevicah, zlasti pa proti spojitvi češkega kapitala s slovaškim ter na devizo »Slovaška mladina v češke šole«. Mažari se boje, da se bo v severni Ogrski zbudil panslavizem. Zatorej pišejo mažarski listi o slovaškem gibanju med drugim tudi tole: »Ako s pozornostjo opazujemo to organizacijo, to navdušenje in to tvorno silo, s katero se ponašajo zadnji čas slovaški hujskači, moramo priznati, da panslavizem ni le na steno slikan strah, ampak resnično velika nevar-

nost. — Ogrski bivol je zatrepetal pred slovaškim jančkom.

Prerok. V neki mošeji v Damasku se je neki šejk proglasil za proroka, planil z revolverjem na cesto in hujskal proti kristjanom. Šel je tudi na bazar, kjer je ranil več oseb. Končno ga je prijel neki častnik. Domnevajo, da se je nameravalo vprizoriti klanje kristjanov.

Poštni debit je odvzet v Belgradu izhajajočemu periodičnemu listu »Večernje Novosti« na podlagi § 26 tisk. zak. za vsa v državnem zboru zastopna kraljestva in dežele.

Ljubljanske novice.

Ij Shod ljubljanskega tobačnega delavstva. V ponedeljek, dne 30. septembra 1912, takoj po končanem tvorbiškem delu bo shod ljubljanskega tobačnega delavstva v »Ljudskem domu«. Spored: Govor poslanca dr. J. E. Kreka. — Ljubljano v višji plačilni razred! Poroča tov. Marija Andlovic. — Davki in delavstvo. Poroča obč. svetnik tov. Tomaž Novak. — Zahteve moškega delavstva. Poroča tov. Ant. Novak. — Govor poslanca J. Gostinčarja. — Delavke in delavci, vsi na shod!

Ij Slovenska umetniška razstava. Predogled razstave za povabljenе goste se vrši dne 28. t. m. popoldne. Od nedelje, to je dne 29. t. m., je razstava za splošni obisk od 9. ure dopoldne naprej odprta.

Ij Med magistratom in soc. demokrati je prišlo do zanimivega konflikta radi soc. dem. konsumnega društva. Kakor čujemo, je ovadba proti nekaterim soc. demokraskim voditeljem že gotova in bo v najkrajšem času odposlana, ako že ni. Mi pri tej stvari nismo nič udeleženi ter bomo v zadevi samo beležili. Kakor se čuje, so se pojavili iz soc. demokraskih vrst tožbe proti razmeram v soc. demokraskem konzumnem društvu.

Ij Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani se bo ustanovilo začetkom prihodnjega leta. Informirali smo se glede novincev, kateri bodo sprejeti v c. kr. policijsko stražo in izvedeli sledeče: Prosilci za vstop v policijsko stražo pri policijskem ravnateljstvu v Ljubljani morajo nasloviti svoje prošnje naravnost na c. kr. policijsko ravnateljstvo v Trstu, kjer bodo tudi sprejeti izveščani in ob ustanovitvi policijskega ravnateljstva v Ljubljani istemu dodeljeni. V ta namen mora prosilec odločno prositi za sprejem v ljubljansko policijsko stražo državne policije. Prošnji je treba priložiti krstni in domovinski list, navedbo izprijčevalo pristojnega županstva, šolska izprijčevala, če jih prosilec ima in vojaško knjižico. Prednost imajo dosluženi podčastniki. Prošnje se lahko vložijo takoj. Za sprejem v to službo je predpisano: 1. avstrijsko državljanstvo, 2. popolno zdravje, čilo, najmanj 168 cm visoko postav, 3. starost najmanj 24 in največ 35 let, 4. neomažeževanje življenja, 5. znanje slovenskega in nemškega jezika v govoru in prvega ali slednjega tudi v pisavi, 6. samski stan. Služba je začetkoma provizorična z dnevno plačo 3 K 35 v, prostim stanovanjem in uniformo. Za vsako nočno službo dobi stražnik posebej 1 K nočne doklade. V preteku enega leta mora biti vsak stražnik definitivno nameščen. Letna začetna plača je 900 K 315 K dejanske doklade, kakor tudi goriomenjena nočna doklada. Oženjeni dobijo še posebej letno 120 K stanovanjske doklade. Dohodki se množe avtomatično vsaka tri leta za približno 150 K.

Ij Navihanec. Včeraj je prišel k urarju Ivanu Ravnikarju na Sv. Petra cesti nek neznanec, ki je rekel, da je strojni ključavničar v kurilnici na južnem kolodvoru ter si izbral srebrno žepno uro, katero je potem Ravnikar poslal na kolodvor po vajencu, ker mu je bil kupec obljubil, da dobi denar pri načelniku. Pri kolodvoru je tujec uro sprejel, dečku pa velel naj počaka, češ, mora uro pokazati svojemu načelniku, ki bode dal denar, katerega takoj prinese. Vajenec je pa zastoj čakal na denar in ko je zadevo ovadil, se je dognalo, da ure ni vzel noben tamošnji ključavničar ter da je moral biti kak tujec, ki se je bil med tem časom že odpeljal iz Ljubljane z vlakom.

Ij Umrli so v Ljubljani: Katarina Pavlovčič, delavčeva žena, 74 let. — Marija Urbanc, posestnikova žena, 24 let. — Emil Stare, slikarskega pomočnika sin, 3 leta. — Mihael Ocvirk, bivši mesarski pomočnik, 46 let. — Ana Peterman, kajzarjeva hči, 25 let. — Ivan Porenta, drvar, 72 let.

Ij Umetn. fotogr. razglednica. Društvo »Klub slovenskih amater-fotografov« v Ljubljani je založilo prvo serijo krasnih brom. - srebr. razglednic: 1. »Triglava I., 2. »Spika«, 3. »Branca«, 4.

»Rjavina«, 5. »Jalovec«, 6. »Triglava II. in 7. »Kredarica«. Pričakovati je, da bode slavno občinstvo znalo prav upoštevati ta velik in važen korak, ki ga je storilo mlado slovensko društvo v procvit ptujskega prometa na Slovenskem ter bode pridno segalo po teh izbornih razglednicah. Razglednice so fot. odtisi (fotografije) po fotogr. ploščah od izbornih uspešnih posnetkov. — Društvo bode nadaljevalo serije najraznovrstnejših pokrajinskih razglednic po najboljših posnetkih svojih članov. Razglednice je dobili pri trgovcih, razprodajalcih razglednic in pri društvu. Trgovci in drugi razprodajalci razglednic (društva itd.) kakor tudi društveni člani dobe pri večjih naročilih primeren popust; društvo pošilja razglednice proti gotovini oziroma po poštne povzetju. Cena v razprodaji posamezni fotogr. razglednici je 20 v in je, če se upošteva dejstvo, da so te razglednice fotogr. kopije (fotografije), nizka. Naročila sprejema društvo: »Klub slovenskih amater-fotografov« v Ljubljani.

Ij Terasa se vdrla. Ko je šel včeraj 10letni Karol Wotruba pri neki hiši s svojo materjo v pod teraso se nahajajočo drvarnico, se je terasa vdrla, ter dečka na glavi in desni nogi, njegovo mater pa na levi roki znatno poškodovala.

Ij V deželno bolnišnico so včeraj pripeljali zavirača južne železnice Jakoba Zajca, kateri je šel pri postaji Sava v grmovje, kjer se je zapletel z nogami v srebro in tako nesrečno padel, da mu je skočila desna rama iz uda.

Ij Čudna nesrča. Ko je šla danes zjutraj kuharica Marija Čonžova mimo prostora starega vojaškega oskrbovališča na trg, se je tam pasel nek koštrun, katerega je začel pojati pes nekake železničarja. Pri tem se je zbegani koštrun nehote kuharici v hrbet zagnal s tako močjo, da je padla in se vsled udarca na glavi onesvestila. Prvo pomoč je oškodovani dal mimoidoči g. dr. Geiger, potem jo je pa stražnik posadil v izvoškega in se odpeljal z njo na dom na Dunajsko cesto 25.

Ij Priporočljivi gosti. Predvčerajšnjem so prišli v gostilno na Sv. Petra cesti trije neznani gosti, kjer so popili dva litra vina ter se najedli kruha in klobas, potem se pa neopaženo izgubili, ne da bi bili plačali zavžitek.

g Pridelovanje in razpečevanje namiznega grozdja ter vzgoja trt na špalirju. To je naslov 12. zvezka »Kmetijske knjižnice«, ki jo izdaja c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani. Knjižico je z znano natančnostjo in zelo pregledno spisal gospod Buhoslav Skalický, c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko ter jo je opremil s 41 podobami, tako da knjižica ne opisuje le vzgoje trt ter pridelovanja in razpečevanja grozdja, ampak vse to tudi nazorno kaže v podobah. Čudno je, da se v naših vinorodnih krajih, ki se že izdavnja pečajo z vinstvom, še zmeraj tako pomanjkljivo ravna s trtnimi špalirji, za pridelovanje namiznega grozdja se pa vinogradniki tako malo zanimajo, da ga v veliki meri k nam uvažajo iz drugih dežel, celo v vinorodne kraje same. Kako se vse to umno uravnja, je gospod Skalický natančno opisal v svoji knjižici. Opisal je posamezne vrste, pripravne za pridelovanje namiznega grozdja in za vzgojo na špalirju; potem ameriške podloge, ki so pripravne za te vrste; kako se pripravi svet za saditev; kako se trte sade, goje, oskrbujejo, gnoje; kako se varujejo škodljivcev in boleznih; kako se grodje trga, razpošilja in spravilja; kako se grodje tudi rabi za zdravilo. Če je knjižica koristna že vinogradnikom, koliko bolj potrebna in koristna je onim ljubiteljem grozdja, ki si iz veselja goje po nekaj trt na prikladnih, solčnih krajih. Marsikdo si zasaadi ali bi si rad zasaadi nekaj trt, a ne ve, kako naj z njimi ravna. Iz te zadrege ga reši knjižica Skalického, ki mu za vsa opravila nudi potrebnih navodil. — Navzlic temu, da knjižica obsega 64 strani in ima 41 podob, stane vendarle samo 50 h, da jo pač vsak vinogradnik ali ljubitelj vinske trte lahko kupi. Denar je naprej poslati, ker se knjižica na upanje ne daje, po povzetju pa preveč stane. Naroča se pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani.

Ali imate že srečke „Slovenske Straže“? Naročite jih več skupaj. Srečka samo 1 K. Vrednost glavnega dobitka 5000 K. Vrednost vseh dobikov 20 000 K. .

ZASTOPNIK PORTUGALSKE Z DUNAJA ODPOKLICAN.

»Wiener Allgemeine Zeitung« poroča, da je portugalska vlada odpoklicala 24. t.

m. svojega zastopnika na Dunaju. Poučeni krogi trdijo, da je bil odpoklican, ker je naš vladar ekskralja Manuela sprejel v avdijenci.

Telefonska in brzojavna poročila.

AVSTRIJSKA DELEGACIJA.

Dunaj, 27. septembra. V avstrijski delegaciji v odseku za zunanje zadeve, je poslanec Udržal odločno govoril proti nameravani tajni seji, češ, da bi taka seja prebivalstvo silno razburila. Ellenbogen se je zahvaljeval zunanjemu ministru, da je odločno zavrnil vojne hujšaka. Tudi Kramar je hvalil zunanjega ministra in dejal, da ga bo podpiral. Kramar je govoril za avtonomijo Makedonije in Albanije. Lecher je tudi odločno govoril proti kakršni seji ter je izrekal zaupanje zunanjemu ministru.

CESARSKA ODLIKOVANJA.

Budimpešta, 27. septembra. Cesar je podelil višjemu mestnemu glavarju mali križec Štefanovega reda. Listi spravljajo to odlikovanje v zvezo z dogodki v ogrskem državnem zboru. Tudi poveljnik policije in več drugih policijskih komisarjev dobe cesarska odlikovanja.

SLAB IZID PROSTOVOLJSKEGA LETA.

Dunaj, 27. septembra. Letošnji izpiti enoletnih prostovoljcev so se končali z zelo slabim uspehom. Kakor poročajo, je v nekaterih garnizijah padlo pri izpiti od 50—75% prostovoljcev, ki pojdejo na dopust kot desetniki in poddesetniki.

TURSKI ČASTNIKI TERORISTI.

Carigrad, 27. septembra. Tu so odkrili tajno društvo častnikov teroristov, ki so v ozki zvezi z mladoturškim obzorom.

ZNAMENJE NEVARNEGA POLOŽAJA NA BALKANU.

Carigrad, 27. septembra. Turški častniki, vsega skupaj 20, ki so se imeli podati zaradi izobrazbe na Nemško, morajo ostati doma, dokler se oblaki nad Balkanom ne razpršijo.

TURŠKE OROŽNE VAJE.

Carigrad, 27. septembra. K turskim velikim orožnim vajam je pozvanih 300.000 mož. Vojni minister sam bo vodil vaje. Bolgarskemu poslaniku so na poti glede teh vaj dali običajna pomirljiva pojasnila.

V EGEJSKEM MORJU.

Carigrad, 27. septembra. Dve laški bojni ladji sta se približili rtu Kelderman pri Smirni ter preiskujeta trgovalne ladje zaradi vojnih tihotapstev. Skupina laških torpedovk se je usidrala pred otokom Skios. Šest laških bojnih ladij je demonstriralo pred Mitileno. Praske med turško posadko in vstaši na otoku Samos se nadaljujejo. Vstaši imajo baje mnogo izgub.

RAZBURJENJE V ANEKTIRANIH DEŽELAH.

Sarajevo, 27. septembra. Neki nemški žurnalst razširja vest, da v Bosni in Hercegovini vre zlasti zaradi obsojanja vredne madžarske politike napram dinastiji zvestim Hrvatim. Pa tudi slaba avstro-ogrška uprava da neti nezadovoljnost.

BOLGARIJA DEMENTIRA VESTI O NAPOVEDANI VOJSKI.

Sofija, 27. septembra. Od uradne, vladne strani se je izjavilo našemu poročevalcu: **V inozemstvu razširjene vesti, da je Bolgarija napovedala Turčiji vojsko so popolnoma neosnovane.**

RUSIJA ZAVZELA OTOKE SPITZBERGEN.

London, 27. septembra. »Star« poroča, da je ruska ekspedicija, ki ji poveljuje Rusanov, v zalivu Belsund razvila rusko zastavo ter okupirala otočje Spitzbergen v severnem ledenem morju. Otoki niso obljubljeni.

MORILEC POLICIJSKEGA STRAŽNIKA OBŠOJEN NA SMRT.

Dunaj, 27. septembra. Rudolf Reischer, ki je na cesti zabodel stražnika Sacherja, je bil obsojen v smrt na vesalih.

DUNAJSKI KRZNARSKI POMOČNIKI.

Dunaj, 27. septembra. Tukajšnji krznarski pomočniki vseh velikih obratov so prenehali z delom. Zadruga krznarjev je nato sklenila izpor krznarskih pomočnikov v vseh obratih. Izpor zadene približno 2000 delavcev.

TIFON NA JAPONSKEM.

London, 27. septembra. Vihar, kakor ga ni bilo na Japonskem že 50 let, je napravil za 40 milijonov škodo. Mnogo tisoč oseb je brez strehe. Samo v Ozaki je porušenih 20.000 hiš. Mnogo škodo so trpele vojne in trgoveške ladje. Vihar je odnesel na tisoče hiš, šol in mnogo gledališč. Utonilo je 400 ribičev. Uničeni so celi gozdovi in številno cest.

STAVKA NA ŠPANSKEM.

Madrid, 27. septembra. Stavka železničarjev se vedno bolj širi. V Barceloni se boje izbruha splošne stavke.

AVTOMOBILNA NESREČA.

Lyon, 27. septembra. V bližini Lyona sta trčila dva avtomobila. Konstrukter in aviatik Carl Voissin je ubit, aviatičarka della Roche je nevarno ranjena.

ŽALOSTEN KONEC.

Pariz, 27. septembra. Mladi Rihard Wahrman, nečak umrlega člana ogrske magnatske zbornice Wahrmana, se je radi nesrečnih spekulacij na borzi ustrelil.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 27. septembra 1912.

Pšenica za oktober 1912	11:08
Pšenica za april 1913	11:65
Rž za oktober 1912	9:39
Rž za april 1913	9:66
Oves za oktober 1912	10:27
Oves za april 1913	10:40
Koruzza za september 1912	9:39
Koruzza za maj 1913	7:62

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, sred. tlak 736-0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Povprečna v. u. v 24 urah
26	9. zveč.	737.3	7.7	sr. svzh.	dež	
27	7. zjut.	736.6	6.6	sl. zah.		13.3
	2. pop.	737.7	7.8	p.m. szah.		

Srednja včerašnja temp. 8.3°, norm. 13.4°.

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higijenična razstava na Dunaju 1906:
Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.
Povzročila slast do jedi, okrepla živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.
Nad 7000 zdravniških priporočil.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovije.

Zahvala.

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja povodom smrti gospe

Karoline Fasching

ki so nam došli z vseh strani, izrekata najtoplejšo zahvalo rodbini

3083 Lehnert in Andretto.

Ljubljana, 27. septembra 1912.

Služba

organista in cerkovnika

v Črnučah pri Ljubljani. Plača 600 K v gotovini, nekaj postranskega zaslužka.

Jako ugodni in po ceni kup

mlina in pekarije.

Zaradi smrti lastnika se takoj prodaja

umetni mlin

z 2 valjema, 1 francosom, 1 navadnim mlinem kamnom, vse novo urejeno. Zraven spada: pekarija za beli in črni kruh, 1 nova vila s 4 sobami, 2 kuhinjama in 2 kletima, 1 obokan hlev in svinjaki s kuhinjo, 3 orali travnika, lep sadonosnik, vse v najboljšem stanju. Do kolodvora je 8 minut, 3 minute do farne cerkve in 3 razredne ljudske šole v Slov. graškem okraju na Sp. Stajerskem. Ceni se vse skupaj na 18.000 K in je treba pri kupu 8000 K, drugo lahko ostane. Vpraša se naj pri Gustavu Krauna v Slov. Gradcu na Sp. Stajerskem.

Resko vprašanje.

(Dopis z Reke.)

»Slovenec« je nedavno opisal žalostni položaj Hrvatstva v Reki. Reka pa ni važna narodno-ogrožena točka samo za Hrvate, ampak tudi za nas Slovence, katerih nas je tu nad 4000. Zato je dobro, da se je »Slovenec« pričel zanimati tudi za reške razmere. Tudi naših ljudi se tukaj dosti izgubi, ker ne dobe zaslombe. Sedaj je z ustanovitvijo izobraževalnega društva »Liburnije« temu nekoliko odpomoreno, treba bo pa naše delavstvo še tesneje organizirati. To omenjamo radi tega, da ugotovimo nekako pravico, pisati o reških razmerah.

Reška politika je, kakor že v zadnjem dopisu omenjeno, izročena na milost in nemilost ljudem, ki nimajo nobenega smisla za pravo ljudsko organizacijo, poleg tega pa postajajo ti ljudje dan za dnevom bolj strupeno liberalni. Ti ljudje sami nič ne delajo, ubijajo pa že v povelju delo drugih, ki bi radi kaj storili.

V Reki je toliko delavstva, a nihče se ne briga zanj! Prepuščeno je samemu sebi! Hrvaški krščanski socialci so se pričeli zanimati za te zapuščene trpine. Ustanovili so svoj list »Reški Glasnik«, ki ga je pa hrvaška Novolistarska tiskarna postavila na prag! Tako razumevajo »narodno edinstvo«. Imenovani »R. Novi list«, ki vodi javno mnenje, smatra za svojo glavno nalogo, ubijati »klerikalnega zmaja«, ki ga nikjer ni! V Reki so tako žalostne razmere, da bo narodna smrt hrvaškega naroda, ako se korenito ne izboljšajo. »N. List« pa kliče grom in strel na »črno točko«, pa ne v Reki, ampak, čujte, nad Katoliško tiskovno društvo v Pazinu in »Pučkega Prijatelja«, ki je za gospodarski napredek kvarnerskih otokov storil več v enem samem letu, kakor vsi reški liberalci za Reko v svojem življenju! »N. List« kliče z vso svojo močjo Hrvate »na oprezo«, pa ne pred mažarskim napredovanjem, ampak, čujte, na oprez pred narodno izobraževalnim delom duhovščine v tužni Istri! Svoje liberalce kliče na boj proti izobrazbi lastnega ljudstva, na boj proti požrtvovalnemu gospodarskemu delu duhovščine! Liberalci naj podero vse istrsko združništvo, naj vržejo kmeta na kant, samo, da bo mogel reški libe-

ranzem slaviti svoje orgije. To je delovanje teh ljudi v narodno - ogroženi Reki. Tužna nam majka! Novolistarji, ki mirno gledajo, kako ginejo hrvaška tla in še celo delajo reklamo za mažarska podjetja, skušajo z vso silo zastrupiti istrski narod z koruptnim liberalizmom. Vrgli so se posebno na dijaštvo. Dijaštvo, ki študira na Sušaku, med temi je zelo veliko dijakov iz kvarnerskih otokov in vzhodne Istre, fanatizirajo in ga organizirajo za boj proti — duhovščini. Ti mladeniči, ki nimajo spoznanja, da z hujškanjem proti stanu, ki je edini skrbel za uboge, sejižaka, ubijajo lastni narod, so svoje razdiralno delo započeli z vso silo posebno na otoku Krku. Vrgli so se posebno na mladino, ki jo hočejo pripraviti za kulturni boj v sokolskih društvih. »R. Novi List« blati duhovnike, ki delujejo za ljudsko izobrazbo. Služijo mu psovke iz leksikona »Slovenskega Narodca«. Kak je ta boj, oziroma obeta biti, je s tem dovolj povedano. Novolistarji so torej že dobro pripravljeni za boj. Boj proti bratu, a tujcu, ki sega z grabežljivimi kremplji po hrvaški zemlji, pripravljeni so ponuditi roko!

Proti temu raznarodovalnemu delu bo pa treba storiti tudi od naše strani korake. V Reki sami čaka nas dosti dela. Organizirati delavsko ljudstvo na kršč. soc. programu, to bodi maksima resnično narodno-čutečega hrvaškega ljudstva. Naj ostane frakarija, ki se za prosto ljudstvo do sedaj ni brigala, še dalje sama. Med maso, bodi naša pot. Novolistarskemu liberalizmu se pa mora tudi postaviti jez. Na Reki izhaja, kakor že omenjeno, hrvaški kršč. soc. list »Reški Glasnik«, ki pa nima na reško hrvaško politiko nobenega vpliva. Vpliv bi mogel dobiti le kot dnevnik. Iz Reke se širi liberalni strup ne samo po »Liburniji«, ampak celi Dalmaciji. Temu strupu je treba postaviti protistrup, pa naj treba tudi žrtev. Dnevnik s katoliškimi načeli je v Reki neobhodno potreben iz narodnih in kulturnih ozirov. Dvigniti hrvaški čut, hrvaško moč na Reki, spodriniti pogubni vpliv Novolistarskega liberalizma, to bi naj bila njegova maksima. Bratom Hrvatom moremo v tem boju zagotoviti tudi pomoč kršč. čutečega Slovenstva v Reki.

Na delo torej! Kliče vas propadajoče Hrvatstvo, kliče vas neorganizirana

ljudska moč ob bregovih Adrije, v »biseru Kvarnera«. Za danes toliko, v prihodnjem članku Vam opišem velikiški pomen narodnega parobrodstva, ki ga Novolistarji v prilog Mažarov — ubijajo!

Razglednico evharističnega kongresa, obsegajoče najrazličnejše skupine svečanostne procesije, duhovščino z Najsvetejšim, cesarja, dvor itd. ter posnete po umetniških fotografijah se dobe v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. Cena 20 vin. za izvod.

: Naročite „Slovenca“ :

Cesarice Elizabete loterija za vdovski in sirotilski dom.

Žrebanje dne 4. oktobra 1912.
Glavni dobitki 25.000 K,
— 5000 in 1000 K na zahtevo v gotovini. —

Veletrgovina s specerijo in z doželnimi pridelki
ANTON KOJENC, CELJE, Graška cesta številka 22.

Prazen je izgovor, da se mori blago kupovati pri tujcih, ker Vam nudi domača zgora imenovana veletrgovina v vsakem oziru bogato in zelo povečano zalogo z vedno svežim specerejskim blagom, tako, da zamore popolnoma ustreči zahtevam cenjenih gosp. trgovcev proti vsaki konkurenci, o čemur se lahko svakdo sam prepriča, če tudi z najmanjšim polizkusom in prošim za mnogobrojen obisk. Velečastitim gospodom duhovnikom ponudim voščene, kakor tudi druge vrste sveč, ter olje in kadilo za cerkve.

Kupujem tudi vsakovrstne deželne in druge pridelke kakor oves, pšenico, suhe gobe, fižolj, seno, orehe, vinski kamen itd. sploh vse po najvišjih dnevnih cenah. Kupim tudi vsakovrstne vreče, ter petrolejske in druge sode.

Cenjenim kmetovalcem naznanjam, da imam v zalogi vsakovrstna poljska in vrtna semena za neseljive kaljivosti, kakor pravo francosko lucerno, domače deteljo, travo, ter čebulček, fižol in krompir za saditi bel, rumen ali rožen. Za krmiljenje živine imam v zalogi riževo moko in otrobe v ceni od 9.— do 15.— Kron 100 kg. 2973

Poštna naročila se izvršujejo z obratno pošto.

V službo se sprejme takoj izpod 30 let staro

kmetsko dekle

iz poštene družine, ki ljubi snažnost, se razume vsaj nekoliko v kuhinji ter zna opravljati poljska dela. Kje, pove uprava »Slovenca« pod Snaga 3029.

Sukneno blago

za moške obleke se kupi najbolje pri R. Miklanc v Ljubljani. 2933 1

Velika izbira. — Danceljive cene. — Na zahtevo se tudi izdelovanje oblek preskobi.

Krepkega dečka

iz poštene hiše, s prim. šolsko izobrazbo in pridnega

trgovskega pomočnika

sprejme večja eksportna firma na Dolenjskem. — Oni, ki razumejo nekaj nemški in imajo prakso v mešani stroki, imajo prednost. Ponudbe pod 344, poste restante Karmel. 3028

Hiša

na prodaj!

Proda se iz proste roke hiša z lepim sadnim vrtom v Zg. Šiški št. 52. Več se poižve ravnotam

Sprejmeta se takoj v trajno delo dva izurjena čevljarska

pomočnika in vajenec

Anton Brecej, L. ubijana, Sv. Jakoba trg 6. 3073

Notar dr. Jos. Barle v Kozjem

sprejme kandidata (tudi začetnika). 3072

ŠOLSKE KNJIGE

v najnovejših izdajah za ljudske, meščanske, srednje in vse druge šole, se dobe v

Katoliški Bukvarni v Ljubljani

kjer so tudi

seznamki knjig za vse šole brezplačno vedno na razpolago.

Brezplačno se dobe tudi sledeči najnovejši katalogi:

1. Splošni katalog slovenskih knjig, ki obsega tudi najnovejše pojave na književnem trgu.
2. Katalog moštvenikov in drugih nabožnih knjig.
3. Katalog glasbenih del (cerkvene in svetne glasbe).
4. Cenik šolskih tiskovin, učil in knjig.